

9.6.2021

MIETINTÖ

komission oikeusvaltiokertomuksesta 2020
(2021/2025(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Domènec Ruiz Devesa

Valmistelija(t) (*):
Isabel García Muñoz, talousarvion valvontavaliokunta
Ilhan Kyuchuk, oikeudellisten asioiden valiokunta

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 57 artikla

SISÄLTÖ

	Sivu
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT	27
TALOUSARVION VALVONTAVALIOKUNNAN LAUSUNTO.....	31
OIKEUDELLISTEN ASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO	38
PERUSSOPIMUS-, TYÖJÄRJESTYS- JA TOIMIELINASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO.....	43
VETOOMUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO	50
TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	57
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	58

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission oikeusvaltiokertomuksesta 2020 (2021/2025(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 295 artiklan,
- ottaa huomioon erityisesti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan, 3 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan, 4 artiklan 3 kohdan sekä 5, 6, 7 ja 11 artiklan,
- ottaa huomioon SEUT-sopimuksen artiklat, jotka liittyvät demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien kunnioittamiseen, suojelemiseen ja edistämiseen unionissa, mukaan lukien sopimuksen 70, 258, 259, 260, 263 ja 265 artikla,
- ottaa huomioon perussopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 1 kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa ja pöytäkirjan N:o 2 toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön,
- ottaa huomioon SEU-sopimuksen 49 artiklan, Kööpenhaminan kriteerit sekä unionin säännöt, joita ehdokasvaltion on noudatettava, mikäli se haluaa liittyä unioniin (unionin säännöstö),
- ottaa huomioon 30. syyskuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2020 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2020)0580),
- ottaa huomioon yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16. joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092¹ (”oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annettu asetus”),
- ottaa huomioon kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1381/2013 ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 390/2014 kumoamisesta 28. huhtikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/692²,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

---

¹ EUVL L 433I, 22.12.2020, s. 1.

² EUVL L 156, 5.5.2021, s. 1.

- ottaa huomioon YK:n välineet ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi, YK:n yleisen määräaikaisarvioinnin yhteydessä annetut suositukset ja raportit sekä YK:n sopimuselinten oikeuskäytännön ja YK:n ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyt,
- ottaa huomioon 8. maaliskuuta 1999 annetun YK:n julistuksen ihmisoikeuksien puolustajista,
- ottaa huomioon Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston, vähemmistövaltuutetun, mediavaltuutetun ja muiden elinten suositukset ja raportit,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen, Euroopan sosiaalisen peruskirjan, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean päätökset sekä Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen, ministerikomitean, ihmisoikeusvaltuutetun, Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission, syrjimättömyyttä, monimuotoisuutta ja osallisuutta käsittelevän ohjauskomitean, Venetsian komission ja muiden elinten yleissopimukset, suositukset, päätöslauselmat, lausunnot ja raportit,
- ottaa huomioon 23. toukokuuta 2007 tehdyn Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin välisen yhteisymmärryspöytäkirjan ja 8. heinäkuuta 2020 annetut neuvoston päätelmät EU:n painopisteistä Euroopan neuvoston kanssa vuosina 2020–2022 tehtävälle yhteistyölle,
- ottaa huomioon YK:n korruption vastaisen yleissopimuksen,
- ottaa huomioon kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen YK:n yleissopimuksen,
- ottaa huomioon 7. huhtikuuta 2020 päivätyn Euroopan neuvoston julkaisun sen jäsenvaltioille esittämästä välineistöstä demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseksi covid-19-terveyskriisin aikana,
- ottaa huomioon Venetsian komission 124. täysistunnossaan 8. lokakuuta 2020 hyväksymän väliraportin EU:n jäsenvaltioissa covid-19-kriisin johdosta toteutetuista toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista demokratiaan, oikeusvaltioon ja perusoikeuksiin,
- ottaa huomioon kumppaniorganisaatioiden Euroopan neuvoston journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuutta edistävälle foorumille antaman vuosikertomuksen 2020,
- ottaa huomioon 20. joulukuuta 2017 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti annetun komission perustellun ehdotuksen neuvoston päätökseksi sen toteutamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta (COM(2017)0835),
- ottaa huomioon 17. heinäkuuta 2019 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltioperiaatteen lujittaminen unionissa – Toimintasuunnitelma” (COM(2019)0343),
- ottaa huomioon vuoden 2020 EU:n oikeusalan tulostaulun,

- ottaa huomioon 19. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen lujittamisesta unionissa – tilannekatsaus ja mahdolliset jatkotoimet, jossa ehdotettiin perusoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta käsittelevän vuotuisen foorumin perustamista,
- ottaa huomioon kesäkuussa 2020 julkaistun Euroopan talous- ja sosiaalikomitean perusoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta käsittelevän ryhmän raportin kansallisista kehityssuuntauksista kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta (”National developments from a civil society perspective, 2018–2019”),
- ottaa huomioon 17. tammikuuta 2018 julkaistun Euroopan unionin perusoikeusviraston raportin ihmisoikeuksien parissa toimivien kansalaisjärjestöjen haasteista EU:ssa (”Challenges facing civil society organisations working on human rights in the EU”), vuonna 2020 julkaistut tiedotteet koronaviruspandemian vaikutuksista perusoikeuksiin EU:ssa sekä viraston muut raportit, tiedot ja välineet, erityisesti perusoikeuksia koskevan eurooppalaisen tietojärjestelmän (EFRIS),
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston 10. syyskuuta 2020 julkaistun raportin ”Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union”,
- ottaa huomioon 5. maaliskuuta 2020 julkaistun Euroopan tasa-arvoinstituutin raportin Pekingin toimintaohjelman täytäntöönpanosta EU:n jäsenvaltioissa (”Beijing +25: The fifth Review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States”),
- ottaa huomioon Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden 16. joulukuuta 2014 hyväksymät päätelmät oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen varmistamisesta,
- ottaa huomioon sukupuolten tasa-arvoa koskevan EU:n strategian 2020–2025, hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskevan EU:n strategian 2020–2025, lapsen oikeuksia koskevan EU:n strategian 2021–2024 ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan EU:n strategian 2021–2030,
- ottaa huomioon rasismintorjunnan toimintasuunnitelman 2020–2025 ja romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevan EU:n strategiakehyksen,
- ottaa huomioon 25. lokakuuta 2016 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta³,
- ottaa huomioon 1. maaliskuuta 2018 antamansa päätöslauselman komission päätöksestä käynnistää SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukainen menettely Puolan tilanteen johdosta⁴,

---

³ EUVL C 215, 19.6.2018, s. 162.

⁴ EUVL C 129, 5.4.2019, s. 13.

- ottaa huomioon 19. huhtikuuta 2018 antamansa päätöslauselman tarpeesta luoda eurooppalaisten arvojen väline perusarvoja Euroopan unionissa paikallisella ja kansallisella tasolla edistävien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen tukemiseksi⁵,
- ottaa huomioon 19. huhtikuuta 2018 antamansa päätöslauselman tutkivien journalistien suojelusta Euroopassa: slovakialaisen journalistin Ján Kuciakin ja Martina Kušnírován tapaus⁶,
- ottaa huomioon 12. syyskuuta 2018 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta, jolla neuvostoa pyydetään toteamaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla, onko olemassa selvä vaara, että Unkari loukkaa vakavasti unionin perustana olevia arvoja⁷,
- ottaa huomioon 13. marraskuuta 2018 antamansa päätöslauselman oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta Romaniassa⁸,
- ottaa huomioon 14. marraskuuta 2018 antamansa päätöslauselman kattavan EU-mekanismin tarpeesta demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien suojelemiseksi⁹,
- ottaa huomioon 13. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämispyrkimyksistä EU:ssa¹⁰,
- ottaa huomioon 28. maaliskuuta 2019 antamansa päätöslauselman oikeusvaltioperiaatteen ja korruption torjunnan tilanteesta EU:ssa ja erityisesti Maltassa ja Slovakiassa¹¹,
- ottaa huomioon 18. joulukuuta 2019 antamansa päätöslauselman oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta Maltalla Daphne Caruana Galizian murhasta äskettäin selvinneiden seikkojen valossa¹²,
- ottaa huomioon 18. joulukuuta 2019 antamansa päätöslauselman hlbtihenkilöihin kohdistuvasta julkisesta syrjinnästä ja vihapuheesta, mukaan lukien hlbtivapaat alueet¹³,
- ottaa huomioon 15. tammikuuta 2020 antamansa päätöslauselman vuosikertomuksesta ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa 2018 ja Euroopan unionin toiminnasta tällä alalla¹⁴,

---

⁵ EUVL C 390, 18.11.2019, s. 117.

⁶ EUVL C 390, 18.11.2019, s. 111.

⁷ EUVL C 433, 23.12.2019, s. 66.

⁸ EUVL C 363, 28.10.2020, s. 8.

⁹ EUVL C 363, 28.10.2020, s. 45.

¹⁰ EUVL C 449, 23.12.2020, s. 102.

¹¹ EUVL C 108, 26.3.2021, s. 107.

¹² Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0103.

¹³ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0101.

¹⁴ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0007.

- ottaa huomioon 16. tammikuuta 2020 antamansa päätöslauselman käynnissä olevista SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisista Puolaa ja Unkaria koskevista kuulemisista¹⁵,
- ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2020 antamansa päätöslauselman EU:n yhteensovitetuista toimista covid-19-pandemian ja sen seurausten torjumiseksi¹⁶,
- ottaa huomioon 19. kesäkuuta 2020 antamansa päätöslauselman rasisminvastaisista mielenosoituksista George Floydin kuoleman johdosta¹⁷,
- ottaa huomioon 19. kesäkuuta 2020 antamansa päätöslauselman Tšekin tasavallan pääministeriä koskevan tutkimuksen uudelleenaloittamisesta EU:n varojen väärinkäytön ja mahdollisten eturistiriitojen johdosta¹⁸,
- ottaa huomioon 17. syyskuuta 2020 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta¹⁹,
- ottaa huomioon 7. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta²⁰,
- ottaa huomioon 8. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman oikeusvaltioperiaatteesta ja perusoikeuksista Bulgariassa²¹,
- ottaa huomioon 25. marraskuuta 2020 antamansa päätöslauselman tiedotusvälineiden vapauden vahvistamisesta: toimittajien suojelu Euroopassa, vihapuhe, disinformaatio ja alustojen rooli²²,
- ottaa huomioon 26. marraskuuta 2020 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa – vuosikertomus 2018–2019²³,
- ottaa huomioon 17. joulukuuta 2020 antamansa päätöslauselman monivuotisesta rahoituskehystä 2021–2027, toimielinten välisestä sopimuksesta, Euroopan unionin elpymisvälineestä ja oikeusvaltioasetuksesta²⁴,
- ottaa huomioon 11. maaliskuuta 2021 antamansa päätöslauselman EU:n julistamisesta hltiq-vapauden alueeksi²⁵,

---

¹⁵ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0014.

¹⁶ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0054.

¹⁷ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0173.

¹⁸ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0164.

¹⁹ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0225.

²⁰ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0251.

²¹ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0264.

²² Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0320.

²³ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0328.

²⁴ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0360.

²⁵ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0089.

- ottaa huomioon 25. maaliskuuta 2021 antamansa päätöslauselman asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 (oikeusvaltioperiaatetta koskeva ehdollisuusmekanismi) soveltamisesta²⁶,
  - ottaa huomioon 29. huhtikuuta 2021 antamansa päätöslauselman Daphne Caruana Galizian murhasta ja oikeusvaltioperiaatteesta Maltassa²⁷,
  - ottaa huomioon Euroopan tason lisäarvoa koskevan arviointinsa, joka liitettiin sen lokakuussa 2016 antamaan valiokunta-aloitteiseen lainsäädäntömietintöön demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta,
  - ottaa huomioon 23. huhtikuuta 2020 päivätyn alustavan arvionsa demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän eurooppalaisesta lisäarvosta,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,
  - ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan, oikeudellisten asioiden valiokunnan, perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ja vetoamusvaliokunnan lausunnot,
  - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A9-0199/2021),
- A. palauttaa mieliin, että unioni perustuu SEU-sopimuksen 2 artiklaan kirjattuihin yhteisiin arvoihin, joita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, ja toteaa, että nämä arvot ovat yhteisiä EU:n jäsenvaltioille ja ehdokasmaiden on noudatettava niitä voidakseen liittyä unioniin; ottaa huomioon, että demokratia, oikeusvaltio ja perusoikeudet ovat toisiaan vahvistavia arvoja ja niiden heikentäminen voi olla unionille järjestelmätason uhka; toteaa, että oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen sitoo koko unionia ja sen jäsenvaltioita kaikilla hallintotasoilla, myös kansallista tasoa alempia yksiköitä;
- B. pitää oikeusvaltioperiaatetta koskevaa vuotuista tarkastelukierrosta tervetulleena lisänä SEU-sopimuksen 2 artiklaan kirjattujen arvojen säilyttämiseksi käytettävissä oleviin välineisiin, sillä sen avulla voidaan puuttua kaikkien EU:n jäsenvaltioiden tilanteeseen sellaisten neljän osa-alueen pohjalta, jotka vaikuttavat suoraan oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen; ottaa huomioon, että se on tarkoitettu vuosittain toteutettavaksi kierrokseksi, jonka avulla varmistetaan oikeusvaltioperiaate ja ehkäistään ongelmien syntymistä tai syvenemistä;
- C. ottaa huomioon, että komission ensimmäinen oikeusvaltiokertomus (vuoden 2020 kertomus) on kattavuudeltaan rajallinen, sillä se ei kata kaikkia SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuja EU:n arvoja;
- D. panee merkille, että Lissabonin sopimuksen voimaantulon myötä perusoikeuskirja sisällytettiin kokonaisuudessaan perussopimukseen ja että näin ollen se sitoo nyt

²⁶ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0103.

²⁷ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0148.

oikeudellisesti EU:n toimielimiä, virastoja ja muita elimiä samoin kuin jäsenvaltioita EU:n lainsäädäntöä sovellettaessa; katsoo, että EU:n toimielimissä samoin kuin jäsenvaltioissa on kehitettävä aito perusoikeuksien kulttuuri, jota edistetään ja vahvistetaan, erityisesti silloin, kun sovelletaan EU:n lainsäädäntöä niin unionissa kuin suhteissa kolmansien maiden kanssa;

- E. ottaa huomioon, että vuoden 2020 kertomuksessa tuodaan esiin huolenaiheita ja annetaan tietoa mutta siinä ei esitetä riittävää arviota kunkin maan toteuttamien muutosten vaikuttavuudesta eikä anneta konkreettisia maakohtaisia suosituksia tai tarkastella, miten maa on noudattanut oikeusvaltioperiaatetta ajan saatossa, mikä saattaa vaarantaa sen tavoitellut ennaltaehkäisevät vaikutukset;
- F. ottaa huomioon, että ilman vuotuisen seurannan yhteydessä toteutettavia vaikuttavia jatkotoimia vuoden 2020 kertomuksella ei ehkä kyetä estämään tai havaitsemaan useissa EU:n jäsenvaltioissa viime vuosina havaittuja järjestelmätason haasteita ja oikeusvaltioperiaatteen taantumista ja puuttumaan niihin vaikuttavasti; ottaa huomioon, että oikeusvaltioperiaatteen vaaliminen on moitteettoman varainhoidon periaatteen noudattamisen ja unionin taloudellisten etujen suojelemisen keskeinen ennakoedellytys;
- G. ottaa huomioon, että parlamentti on viime vuosina hyväksynyt useita päätöslauselmia, joissa on yksilöity vakavia oikeusvaltioperiaatteen liittyviä ongelmia useissa jäsenvaltioissa²⁸;
- H. ottaa huomioon, että oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien taantuminen joissakin maissa heikentää vakavasti keskinäistä luottamusta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toimintaan ja uhkaa SEU-sopimuksen 3 artiklaan kirjattuja unionin tavoitteita, mistä ovat osoituksena useat tapaukset, joissa eurooppalaiseen pidätysmääräykseen on kohdistunut paineita oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskevien syvällisten epäilyjen vuoksi;
- I. ottaa huomioon, että jäsenvaltioiden oikeusasiamiesinstituutioilla ja tasa-arvoelimillä on ratkaiseva rooli oikeusvaltion keskeisten periaatteiden, kuten avoimuuden, vastuuvollisuuden ja oikeudenmukaisen menettelyn, turvaamisessa;
- J. ottaa huomioon, että covid-19-pandemian vuoksi toteutetut hätätoimenpiteet ovat vaikuttaneet EU:n kansalaisten mahdollisuuksiin käyttää perusoikeuksiaan, joita ovat esimerkiksi oikeus vapaaseen liikkuvuuteen, oikeussuojan saatavuus, julkisten tietojen saatavuus ja yksityisyys sekä yhdistymis- ja kokoontumisvapaus, sekä demokraattiseen valvontaan; pitää siksi ratkaisevan tärkeänä varmistaa, että käytössä on hallitusten toimien tehokas keskinäinen valvonta EU:n kansalaisten oikeuksien turvaamiseksi;
- K. toteaa, että useiden jäsenvaltioiden sijoitus kansainvälisessä lehdistönvapautta koskevassa luokituksessa on huonontunut ja toimittajiin kohdistuva väkivalta lisääntynyt; toteaa, että tiedotusvälineiden vapautteen kohdistuvia uhkia ovat muun muassa toimittajien häirintä ja heihin kohdistuvat hyökkäykset, heidän oikeusturvansa laiminlyönti sekä tiedotusvälineiden haltuunotto ja taloudellisin tai poliittisin perustein toteutettavat toimet media-alalla; ottaa huomioon, että huolestuttava kehitys, jolla

---

²⁸ Ks. esim. 1. maaliskuuta 2018, 19. huhtikuuta 2018, 13. marraskuuta 2018, 28. maaliskuuta 2019, 18. joulukuuta 2019, 19. kesäkuuta 2020, 8. lokakuuta 2020 ja 29. huhtikuuta 2021 annetut päätöslauselmat.

pyritään tukahduttamaan sanan- ja lehdistönvapaus, on huono esimerkki niin EU:ssa kuin liittymisneuvotteluja käyvissä maissa;

- L. toteaa, että nykyisiä mekanismeja on vahvistettava ja yhdenmukaistettava ja on kehitettävä demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskeva tehokas EU:n mekanismi, jolla varmistetaan perussopimuksiin kirjattujen periaatteiden ja arvojen toteutuminen kaikkialla unionissa;
- M. ottaa huomioon, että vähemmistöjen oikeuksien kunnioittaminen kuuluu poliittisiin kriteereihin, jotka ehdokasmaan on täytettävä liittyessään unioniin; toteaa, että unionilla on tärkeä tehtävä varmistettaessa kansallisten ja kielivähemmistöjen oikeuksien kunnioittaminen ehdokasmaissa; toteaa, että parlamentti on jo pyytänyt komissiota hyväksymään toissijaisuusperiaatteen mukaisesti yhteisen kehyksen vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien suojelua koskeville unionin vähimmäisnormeille, jotka sisällytetään vankasti demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeudet takaavaan oikeuskehykseen kaikkialla unionissa²⁹;

I. Oikeusvaltiokertomus 2020: huomioon otettavaa vuonna 2021

1. suhtautuu myönteisesti komission ensimmäiseen vuotuisen oikeusvaltiokertomukseen; pitää olennaisen tärkeänä, että unioniin perustetaan unionin oikeusvaltioperiaatteen seuranta ja täytäntöönpanon valvontaa koskeva rakenne; muistuttaa, että on tärkeää tunnistaa riskit etukäteen ja estää perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen loukkaukset sen sijaan, että reagoidaan jälkikäteen, kun tällaiset loukkaukset toistuvat; kannustaa siksi kehittämään tätä uutta välinettä edelleen;
2. pitää myönteisenä, että oikeuslaitoksen toiminta, korruptiontorjunnan kehys, tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja tietyt hallitusjärjestelmän osien keskinäiseen valvontajärjestelmään liittyvät institutionaaliset kysymykset, tietyssä määrin myös kansalaisyhteiskunnan toimintatila, ovat kaikki osa komission vuotuista katsausta jäsenvaltioiden oikeusvaltiotilanteeseen; kehottaa lisäksi sisällyttämään vuotuisiin kertomuksiin Venetsian komission vuoden 2016 oikeusvaltiotarkistuslistan tiettyjä tärkeitä osia, kuten oikeudelliset takeet viranomaisten mielivaltaisuuden ja vallan väärinkäytön estämiseksi, oikeusalan ammattilaisten riippumattomuus ja puolueettomuus, yhdenvertaisuus lain edessä ja syrjimättömyys; kannustaa komissiota tuomaan esiin myös jäsenvaltioissa esiintyviä myönteisiä suuntauksia, jotka voisivat toimia hyvinä esimerkkeinä muille;
3. panee tyytyväisenä merkille, että kertomuksessa on maakohtaisia lukuja; antaa tunnustusta komission pyrkimyksille toimia yhdessä kansallisten hallitusten ja parlamenttien sekä kansalaisyhteiskunnan ja muiden kansallisten toimijoiden kanssa; kannustaa komissiota lisäämään ponnisteluja maakohtaisten analyysien syventämiseksi, jotta oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvien haasteiden vakavuutta voidaan arvioida paremmin; katsoo, että komission maavierailuille myös paikan päällä olisi varattava enemmän aikaa, jotta saadaan aikaan laajempi yhteistyö ja vuoropuhelu kansallisten viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa; katsoo, että komission olisi lisättävä

---

²⁹ Päätöslauselma 13. marraskuuta 2018 vähemmistöjä koskevista vähimmäisnormeista EU:ssa (EUVL C 363, 28.10.2020, s. 13).

tietoisuutta näistä vierailuista, jotta voidaan edistää oikeusvaltiokulttuuria kansallisella tasolla;

4. pitää myönteisenä sitä, että kaikkia jäsenvaltioita valvotaan samojen indikaattoreiden ja menetelmien mukaisesti; korostaa kuitenkin, että jos erilaiset rikkomiset esitetään samanarvoisina, vaarana on, että kaikkein vakavimmat oikeusvaltioperiaatteen loukkaukset tulevat aliarvioiduiksi; kehottaa komissiota toteuttamaan raportoinnissaan erittelyn erottamalla toisistaan oikeusvaltioperiaatteen järjestelmätason loukkaukset ja yksittäiset loukkaukset; korostaa vuotuisen oikeusvaltiokertomuksen mahdollisia ennaltaehkäiseviä hyötyjä; katsoo, että tarvitaan perusteellisempaa arviointia, jotta voidaan sanoa, onko kertomuksella ollut riittävä ennaltaehkäisevä vaikutus; katsoo joka tapauksessa, että näin ei selvästikään ole SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn kohteena olevien jäsenvaltioiden tapauksessa; katsoo, että vuoden 2020 kertomuksessa olisi voitu esittää perusteellisempia ja avoimempia arviointeja ja todeta kussakin maakohtaisen luvun analysoitavassa osa-alueessa, oliko olemassa vakavia puutteita, vakava vaara unionin arvojen loukkaamisesta tai niiden tosiasiallinen loukkaaminen; pitää tällaisia arviointeja tarpeellisina, jotta voidaan tehdä päätelmiä oikeusvaltion tilasta ja määrittää jatkotoimia ja korjaavia toimenpiteitä ja välineitä; kehottaa soveltamaan tulevilla kertomuksissa synteisiin perustuvaa lähestymistapaa, jotta voidaan selkeästi määrittää kaikkien jäsenvaltioiden osalta, missä suurimmat riskit ja ongelmat ovat; kehottaa komissiota päivittämään menetelmiään tällä tavoin ja tiedottamaan parlamentille asiasta ilman aiheetonta viivytystä;
5. katsoo, että vuoden 2020 kertomus on liian kuvaileva eikä siinä esitetä riittävää analyysia; kehottaa komissiota tekemään tulevista kertomuksista analyttisempia; pitää tarpeellisena sisällyttää tuleviin kertomuksiin maakohtaisia suosituksia siitä, miten havaittuihin huolenaiheisiin olisi puututtava tai rikkomukset korjattava, mukaan lukien tapauksen mukaan täytäntöönpanon määrääjat sekä seurattavat vertailuarvot; kehottaa komissiota sisällyttämään kertomuksiin ohjeita sen suositusten täytäntöönpanoa koskevista jatkotoimista ja korjaavista toimista;
6. on huolissaan tiedotusvälineiden vapauden rapautumisen heijastusvaikutuksista muille kertomuksessa analysoiduille osa-alueille; toteaa, että tutkijoihin, toimittajiin, tuomareihin, oikeusalan ammattilaisiin ja kansalaisyhteiskunnan järjestöihin ja aktivisteihin kohdistetut mustamaalauskampanjat ja erityisesti strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet (SLAPP) rajoittavat heidän riippumattomuuttaan ja toimintakykyään ja niillä on lamaannuttava vaikutus;
7. pyytää siksi tekemään yhdenmetymmän analyysin kertomukseen sisältyvien neljän osa-alueen välisistä yhteyksistä ja siitä, kuinka puutteet voivat yhdessä muodostua oikeusvaltioperiaatteen järjestelmätason rikkomiseksi tai sellaisen riskiksi, ja ilmoittamaan, jos ne vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa unionin taloudellisiin etuihin;
8. katsoo, että vuotuisissa kertomuksissa olisi yksilöitävä laaja-alaisia suuntauksia EU:n tasolla; toteaa, että vuoden 2020 kertomuksesta puuttuu EU:n laajuinen näkökulma; pyytää komissiota yksilöimään tapaukset, joissa tietyt oikeusvaltiota, tiedotusvälineiden vapautta, keskinäistä valvontaa tai korruption torjuntaa jossakin jäsenvaltiossa heikentävät toimenpiteet tai käytännöt muodostuvat esimerkeiksi muille tai joissa tällaisten käytäntöjen vakavuus ja laajuus voivat vaikuttaa koko unioniin; kehottaa komissiota arvioimaan, miten tällaiset hyökkäykset vaarantavat demokratian laadun

unionissa; kehottaa asettamaan kertomusten analyysseissa etusijalle nämä suuntaukset, mukaan luettuina kansallisten perustuslakituomioistuinten EU:n oikeudelliselle rakenteelle aiheuttamat lisääntyvät haasteet, jotta voidaan ohjata korjaavia toimia EU:n tasolla; kehottaa komissiota antamaan selkeän kuvan järjestelmällisistä disinformaatiokampanjoista ja ulkomaisista vaikuttamiskampanjoista, joilla pyritään heikentämään julkista luottamusta valtion instituutioihin ja riippumattomiin tiedotusvälineisiin ja samalla viemään jäsenvaltioita kohti autoritaarisia hallintorakenteita;

9. pitää valitettavana, että vuoden 2020 kertomuksessa ei ole käsitelty riittävän yksityiskohtaisesti kaikkia oikeusvaltioperiaatteen liittyviä kysymyksiä; kehottaa komissiota kehittämään maakohtaista asiantuntemustaan ja valmiuksiaan reagoida nopeammin kielteiseen kehitykseen jäsenvaltioissa; kehottaa komissiota osoittamaan riittävästi resursseja oikeusvaltioperiaatteen seurantaan ja täytäntöönpanon valvontaan EU:ssa;
10. korostaa, että jäsenvaltioiden lakien, oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen, keskinäisen valvonnan ja demokraattisten instituutioiden ja niiden riippumattomuuden olisi oltava jäsenvaltioissa sekä lain mukaan että tosiasiallisesti toimivia;

Oikeuslaitokset

11. pitää myönteisenä jäsenvaltioiden oikeuslaitosten sekä niiden kansallisten syyttäjälaitosten riippumattomuuden, laadun ja tehokkuuden seurantaan ja sitä, että seurataan niiden kykyä tarjota tehokasta oikeussuojaa EU:n oikeuden noudattamisen varmistamiseksi; katsoo, että lisäksi olisi seurattava suotuisaa toimintaympäristöä, jolla varmistetaan oikeussuojan saatavuus kaikille, mukaan lukien oikeussuojan saatavuus EU:n tasolla sekä ponnistelut ja resurssit, joilla turvataan oikeussuojan saatavuus; on huolestunut siitä, että EU:n kansalaisten käytettävissä ei ole riittävästi välittömiä oikeussuojamekanismeja, jotta he voisivat puolustaa perusoikeuskirjassa vahvistettuja oikeuksiaan; katsoo, että kertomuksissa olisi mentävä hetkellistä vuotuista tilannekuvaa pidemmälle ja niiden maakohtaisiin lukuihin olisi sisällytettävä kaikki merkitykselliset tiedot oikeusvaltion tilanteesta, myös asian kannalta merkityksellisistä aiemmista tapahtumista ja uusien kehityssuuntien poliittisesta asiayhteydestä, jotta oikeuslaitosten ja myös asianajajien ja oikeusalan ammattilaisten lakiin perustuvaa ja tosiasiallista riippumattomuutta voidaan arvioida täsmällisesti, dynaamisesti ja täysimääräisesti pidemmältä ajanjaksolta kuin edelliseltä kahdeltatoista kuukaudelta; korostaa, että EU:n kansalaisille ja asukkaille olisi taattava asianmukaiset oikeusvaltionormit heidän käyttäessään oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen EU:ssa; korostaa, että kaikkien kansalaisten tehokas oikeussuoja on oikeusvaltion kulmakivi ja että se on taattava erityisesti kausi- ja rajatyöntekijöille näiden harjoittaessa ammatillista toimintaa toisessa jäsenvaltiossa, sillä nämä työntekijät ovat haavoittuvassa asemassa;
12. painottaa, että toimivat, riippumattomat ja tehokkaat oikeuslaitokset ovat oikeusvaltioperiaatteen ylläpitämisessä keskeisessä asemassa; palauttaa mieliin, että unionin oikeudellinen rakenne sisältää kansalliset oikeuslaitokset; korostaa, että EU:n kansalaisten perusoikeuksien ja -vapauksien turvaamiseksi oikeuslaitoksen ja tuomareiden on oltava riippumattomia, joten niitä on suojeltava kaikenlaiselta suoralta tai välilliseltä painostukselta, uhkailulta tai puuttumiselta miltään taholta, poliittiset viranomaiset mukaan luettuina; pitää myönteisenä, että oikeudellisten elinten

kokoonpano, nimitysmenetelmät sekä palvelusajan kestoja, hylkäämis- ja erottamisperusteita, urakehitystä, kurinpitomenettelyjä ja seuraamuksia ohjaavat mekanismit on myös määritelty oikeuslaitoksen riippumattomuuden indikaattoreiksi; korostaa, että näiden parametrien seurannan on oltava jatkuvaa ja sisällyttävä kaiken keskinäisen valvonnan kattavaan arviointiin sen sijaan, että keskityttäisiin vain pieneen määrään parametreja, jotta voidaan varmistua jäsenvaltioiden oikeuslaitoksen riippumattomuuden todellisesta tilasta;

13. panee merkille, että vuoden 2020 kertomuksessa käsitellään perustellusti oikeudellisten menettelyjen tarvittavaa digitalisointia ja tuomareiden koulutusta; muistuttaa, että jäsenvaltioiden välillä on edelleen merkittäviä eroja oikeusalan ammatteihin liittyvän koulutuksen osallistumisasteessa; pitää valitettavana, ettei kertomuksessa mainita asianajajien koulutusta;
14. on huolestunut joidenkin jäsenvaltioiden oikeuslaitosten riippumattomuuden huomattavasta heikkenemisestä ja kasvavasta avoimesta EU:n lainsäädännön, myös unionin tuomioistuimen tuomioiden, noudattamatta jättämisestä; panee merkille, että oikeuslaitoksen riippumattomuus on edelleen vakava huolenaihe joissakin jäsenvaltioissa, mikä käy ilmi joistakin maakohtaisista luvuista; kehottaa komissiota arvioimaan ja nimeämään selkeästi tällaiset puutteet ja havainnot, joita pidetään selvänä vaarana oikeusvaltioperiaatteen vakavasta loukkaamisesta; on erittäin huolissaan siitä, että komissio ei ole reagoinut nopeasti ja oikeudellisin keinoin maakohtaisissa luvuissa todettuihin oikeusvaltioperiaatetta koskeviin vakaviin vaaroihin edes sen jälkeen, kun ne ovat konkretisoituneet todelliseksi oikeusvaltioperiaatteen loukkauksiksi; kehottaa komissiota esittämään eri kansallisista oikeuslaitoksista mielekkään, yksinkertaisen ja selkeän arvion sekä täsmentämään, missä voitaisiin soveltaa vertailukelpoisia järjestelmiä koskevia parhaita käytäntöjä ja miten voitaisiin puuttua samankaltaisiin puutteisiin;
15. korostaa, että SEU-sopimuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan komission on varmistettava perussopimusten ja johdetun oikeuden soveltaminen, myös tapauksissa, joissa maakohtaisissa luvuissa yksilöityjen SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen arvojen vakavan loukkaamisen vaara on tosiasiallisesti toteutunut vuoden 2020 kertomuksen julkaisemisen jälkeen;
16. arvostelee poliittista painostusta, jota käytetään Unkarissa ja Puolassa siihen, että estetään kansallisia tuomioistuimia käynnistämästä ennakkoratkaisumenettelyjä unionin tuomioistuimessa SEUT-sopimuksen 267 artiklan mukaisesti, minkä tarkoituksena on estää kansallisia tuomareita esittämästä unionin tuomioistuimelle kysymyksiä oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyvistä EU:n vaatimuksista; katsoo, että tämä käytäntö on vastoin perussopimuksia ja unionin tuomioistuimen vakiintunutta tulkintaa asiaa koskevista määräyksistä; on tyrmistynyt unionin tuomioistuimen tuomioiden lisääntyneestä ja tahallisesta noudattamatta jättämisestä; pitää tällaista lainvastaista kehitystä järjestelmätason uhkana EU:n oikeuden yhtenäisyydelle ja johdonmukaisuudelle ja unionin koko toiminnalle; kehottaa komissiota sisällyttämään tuleviin kertomuksiinsa yksityiskohtaisia tietoja siitä, miten jäsenvaltiot noudattavat unionin tuomioistuimen tuomioita; katsoo siksi, että tulevien vuotuisten kertomusten arvioinneissa unionin tuomioistuimen tuomioiden noudattamatta jättämisestä olisi pidettävä vakavina rikkomuksina; kehottaa komissiota varmistamaan, että tapauksiin, joissa unionin tuomioistuimen tuomioita kieltäydytään panemasta täytäntöön ja

noudattamasta, reagoidaan välittömästi ja asianmukaisesti oikeudellisin keinoin, esimerkiksi nostamalla SEUT-sopimuksen 260 artiklan mukainen kanne; kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti kansallisten tuomioistuinten päätöksiä, jotka koskevat EU:n oikeuden ensisijaisuutta kansallisiin perustuslaillisiin normeihin nähden, ja käynnistämään rikkomusmenettelyjä sellaisia jäsenvaltioita vastaan, jotka rikkovat tätä periaatetta toistuvasti; pitää lisäksi valitettavana Puolan pääministerin maan perustuslakituomioistuimelle esittämää pyyntöä antaa päätös kansallisten perustuslaillisten normien ensisijaisuudesta EU:n lainsäädäntöön nähden;

17. toteaa, että siviili-, rikos- ja hallinto-oikeudellisten menettelyjen hitaus on merkittävä vaara erityisesti oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiselle; kehottaa komissiota sisällyttämään tuleviin kertomuksiinsa arvioinnin vankilaoloista, oikeuskäsittelyjen ruuhkautumisesta ja oikeudenkäyntien keskimääräisestä kestosta kussakin jäsenvaltiossa;

Korruptiontorjunnan kehys

18. on tyytyväinen siihen, että kussakin maakohtaisessa luvussa on korruptiontorjuntatoimia käsittelevä osio, koska järjestelmätason korruptio heikentää sekä oikeusvaltion toimintaa että EU:n kansalaisten luottamusta viranomaisten, virkamiesten ja oikeuslaitoksen päätöksiin; korostaa, että korruptio ohjaa julkisia varoja pois aiotuista julkisista käyttötarkoituksista ja laskee julkisten palvelujen tasoa ja laatua heikentäen näin ollen myös perusoikeuksia; huomauttaa, että kansallisten korruptiontorjuntaa koskevien lakien, toimintapolitiikkojen ja strategioiden olemassaoloa voidaan pitää edistyksenä mutta niiden täytäntöönpano ja sen jälkeinen vaikuttavuus käytännössä ovat keskeisiä oikeusvaltioperiaatteen kannalta, joten niitä on myös arvioitava; korostaa, että korruptiontorjunnan kehysten olisi katettava sellaiset osa-alueet kuin eettiset säännöt, tiedotustoimet, varallisuudesta ilmoittamista koskevat säännöt, jääviys ja eturistiriidat, julkiset hankinnat, sisäiset valvontamekanismit, edunvalvontaa koskevat säännöt ja pyöröovi-ilmiö; kehottaa jäsenvaltioita ja toimielimiä suunnittelemaan vaikuttavia välineitä, joilla ehkäistään korruptiota ja petoksia, havaitaan riskit niiden esiintymisestä, pysäytetään ne ja määrätään niistä seuraamuksia, sekä mekanismeja, joilla kyseisistä tapauksista saatu hyöty voidaan periä takaisin, etenkin seuraamalla säännöllisesti sekä EU:n että jäsenvaltioiden julkisten varojen käyttöä; panee merkille, että vuoden 2020 kertomuksessa ei juurikaan arvioida korruptiontorjunnan kehysten kykyä torjua korruptioon liittyviä riskejä julkisten hankintojen alalla;
19. kehottaa komissiota kiinnittämään enemmän huomiota EU:n varojen väärinkäyttöön erityisesti oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annettua asetusta ajatellen ja tarkastelemaan tutkintojen ja syyttäväviranomaisten asianmukaista toimintaa kussakin jäsenvaltiossa petosten, mukaan luettuina veropetokset, korruption tai muiden sellaisten EU:n oikeuden rikkomisten, jotka liittyvät EU:n talousarvion toteuttamiseen tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen, tutkinnan ja niitä koskevien syytetoimien osalta; on huolissaan siitä mahdollisesti kasvavasta riskistä, että jotkut jäsenvaltiot väärinkäyttävät unionin talousarviota keinona heikentää oikeusvaltiota;
20. on erittäin huolissaan korruption liittyvien rikosten aiheuttamasta kasvavasta uhasta; kehottaa komissiota tarvittaessa päivittämään ja parantamaan korruption vastaista unionin lainsäädäntöä hyödyntämällä kertomuksen havaintoja, jotta havaittuihin puutteisiin voidaan reagoida paremmin, ja panemaan täytäntöön asianmukaisia

toimintapolitiikkoja oikeuslaitoksen korruption torjumiseksi jäsenvaltioissa; korostaa korruption lisääntymisen vaaroja unionin oikeusjärjestyksen yhtenäisyydelle, sen yhteisten politiikkojen tuloksellisuudelle, perusoikeuksien suojelulle, unionin kansainväliselle uskottavuudelle ja sen sisämarkkinoiden toiminnalle, joiden yhteydessä oikeusvaltioperiaatteella on merkittävä rooli; kehottaa komissiota hahmottelemaan parhaita käytäntöjä, yksilöimään korruptiolle erityisen alttiit alat ja laatimaan maakohtaisia suosituksia parannuksista sekä käyttämään tätä tietoa unionin korruptiontorjunnan kehityksen päivittämiseen ja tehostamiseen;

21. palauttaa mieliin väärinkäytösten paljastajien keskeisen roolin järjestäytyneen rikollisuuden, korruption ja rahanpesurikosten torjunnassa;
22. varoittaa, että korruption rikosten tutkintaa ja niitä koskevaa syytteen esittämistä koskevien tietojen arviointia ja vertailua vaikeuttaa se, ettei kaikista jäsenvaltioista ole saatavilla yhdenmukaisia, ajantasaisia ja konsolidoituja tilastoja ja että EU:n ohjelmien edunsaajia koskevassa tiedonkeruussa on haasteita; kehottaa siksi komissiota tukemaan ja edistämään tällaisten rikosten määrittelyjen yhdenmukaistamista koko unionissa sekä varmistamaan nykyisten datajoukkojen ja menetelmien käytön parantamisen uusien datajoukkojen kehittämiseksi, jotta voidaan saada vertailutietoja korruptiotapausten käsittelystä kaikkialta EU:sta; tähdentää, että on tärkeää tukea ja vahvistaa yhteistyötä korruption torjunnassa EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) ja Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) välillä; katsoo, että korruption torjunta edellyttää paitsi vahvoja valtuuksia myös paljon enemmän määrärahoja, resursseja ja kaikenlaista tarvittavaa tukea edellä mainituille toimielimille ja elimille;

Sananvapaus: tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus sekä taiteellinen ja akateeminen vapaus

23. on tyytyväinen siihen, että kertomukseen sisältyy erillinen luku tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden seurannasta; pitää erityisen myönteisenä keskittymistä toimittajien turvallisuuteen; kehottaa komissiota esittämään arvioinnin tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden suojelua koskevien kansallisten kehysten tehokkuudesta ja vaikuttavuudesta; pitää tärkeänä arvioida ja seurata tiedotusvälineiden tilannetta jäsenvaltioissa etenkin tarkastelemalla hallitusten mahdollisesti toteuttamia toimenpiteitä kriittisten tiedotusvälineiden vaientamiseksi ja/tai niiden vapauden ja moniarvoisuuden heikentämiseksi, jotta voidaan estää riski, että tiedon keskittäminen muutamien harvojen käsiin lisääntyy entisestään, sillä se haittaisi vapaan ja riippumattoman tiedon levittämistä;
24. pitää valitettavana, ettei kansallisen tason julkishallintoa ja tiedotusvälineiden alaa, niiden lakiin perustuvaa ja tosiasiallista riippumattomuutta kansallisista viranomaisista, poliittisista puolueista tai muusta puuttumisesta eikä mahdollisia eturistiriitoja ja tiedotusvälineiden keskittymistä ja avoimuutta niiden omistajuudesta ole arvioitu; painottaa tarvetta varmistaa yksityisten media-alan toimijoiden taloudellinen riippumattomuus ja kestävä toiminnan edellytykset tiedotusvälineiden poliittisen haltuunoton välttämiseksi; korostaa julkisen palvelun tiedotusvälineiden korvaamatonta roolia ja tähdentää, että on erittäin tärkeää varmistaa ja säilyttää niiden riippumattomuus ja vapaus poliittisesta vaikuttamisesta; pitää valitettavana, että tiedotusvälineiden kansallisten sääntelyelinten lain mukaista ja tosiasiallista riippumattomuutta ei ole

arvioitu; katsoo, että vuonna 2018 annetun audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin³⁰ 30 artiklan asianmukaista täytäntöönpanoa olisi seurattava tiiviisti ja rikkomusmenettelyjä olisi käynnistettävä ripeästi, jos ne ovat perusteltuja; kehottaa tässä yhteydessä komissiota tutkimaan erityisesti yleisradioyhtiöiden toimittajiin kohdistuvia pelottelu- ja kunnianloukkausyrityksiä, mukaan lukien ulkomaisiin toimittajiin kohdistuvat suorat hyökkäykset, koska heitä pidetään yhteiskunnan vihollisina tutkivan journalismin vuoksi;

25. on huolestunut tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden jatkuvasta heikkenemisestä joissakin jäsenvaltioissa vuoden 2020 kertomuksen julkaisemisen jälkeen; on erittäin huolissaan toimittajiin ja media-alan työntekijöihin unionissa kohdistuvista fyysisistä, psykologisista ja taloudellisista uhkauksista, pahoinpitelyistä, rikoksista ja murhista, jotka johtuvat heidän toiminnastaan, ja muistuttaa tällaisten hyökkäysten johtavan usein itsensensuuriin; kehottaa komissiota sisällyttämään tulevien kertomusten maakohdiksi lukuihin yleiskatsauksen toimittajiin kohdistuvista hyökkäyksistä kaikkialla unionissa kiinnittäen erityishuomiota toimittajien murhiin, mukaan lukien hyökkäystä seuraavien rikostutkimusten ja menettelyjen tosiasiallinen riippumattomuus poliittisesta vaikuttamisesta sekä jäsenvaltioiden antamat vastaukset;
26. panee huolestuneena merkille, että tiedotusvälineiden vapautteen kohdistuvat haasteet ovat läheisessä yhteydessä taiteellisen ja akateemisen vapauden heikentämiseen; kehottaa siksi laajentamaan tätä osa-aluetta kaikkiin sananvapauden näkökohtiin, vihapuheen torjunta mukaan luettuna, ja muuttamaan sen otsikkoja vastaavasti;
27. ilmaisee huolensa siitä, että hallitukset ja vaikutusvaltaiset henkilöt vaientavat arvostelijoita oikeuskeinoin käyttämällä muun muassa SLAPP-kanteita tai lakeja, joilla rajoitetaan sananvapautta tavalla, joka on ristiriidassa yksilön perusoikeuksien kanssa; kehottaa jäsenvaltioita säätämään lakeja toimittajien suojelemiseksi tältä käytännöltä; kehottaa komissiota ehdottamaan SLAPP-kanteiden vastaista EU:n lainsäädäntöä toimittajien suojelemiseksi haitantekotarkoituksessa nostetuilta kanteilta;
28. panee merkille, että tiedotusvälineiden vapauden heikkeneminen johtaa siihen, että vähemmistöihin, kuten hlbt-i-henkilöihin, maahantulijoihin ja pakolaisiin, kohdistuu yhä enemmän syyllistämistä ja maalittamista, usein hallituksen taholta, mikä johtaa vihapuheen lisääntymiseen näitä ryhmiä vastaan ja tiedotusvälineiden sensuuriin; kehottaa komissiota arvioimaan tulevissa kertomuksissa viharikosten ja -puheen vaikutusta syrjintään;

Muut hallitusjärjestelmän osien keskinäiseen valvontajärjestelmään liittyvät institutionaaliset kysymykset, mukaan lukien kansalaisyhteiskunnan suotuisan toimintatilan suojelu

29. suhtautuu myönteisesti kertomuksen osa-alueeseen, joka koskee hallitusjärjestelmän osien keskinäistä valvontajärjestelmää, sekä covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettujen poikkeuksellisten toimenpiteiden tarkasteluun; palauttaa mieliin, että pandemian torjumiseksi tarvitaan hallituksen johtamia kiireellisiä toimenpiteitä, joissa kunnioitetaan oikeusvaltioperiaatetta, perusoikeuksia ja demokraattista vastuuvollisuutta ja joiden olisi oltava kaikkien covid-19-pandemian leviämisen hillitsemiseksi toteutettavien toimien kulmakivi; katsoo kiireellisten valtuuksien

---

³⁰ EUVL L 303, 28.11.2018, s. 69.

edellyttävän lisävalvontaa sen varmistamiseksi, ettei niitä käytetä tekosyynä toimivaltuuksien tasapainon pysyvämmälle muuttamiselle; pitää hälyttävänä, että covid-19-hätätoimenpiteitä käytetään verukkeena syrjivän lainsäädännön antamiseksi nopeutetussa menettelyssä; kehottaa komissiota seuraamaan edelleen poikkeustoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että lakiesitykset valmistellaan ja saatetaan voimaan oikea-aikaisesti ja avoimesti, että ne ovat tarpeellisia, oikeasuhteisia ja sosiaalisesti oikeudenmukaisia ja määräaikaista ja että tuomioistuinten sulkeminen ei vaikuta suhteettomasti oikeussuojan saatavuuteen; korostaa tässä yhteydessä parlamentaarisen valvonnan ja kansalaisyhteiskunnan kuulemisen merkitystä; kehottaa komissiota seuraamaan edelleen toimenpiteiden asteittaista oikea-aikaista poistamista; kannustaa komissiota varmistamaan, että jäsenvaltiot kunnioittavat, suojelevat ja vaalivat EU:n kansalaisten oikeuksia covid-19-pandemian aikana ja sen jälkeen;

30. muistuttaa riippumattomien kansallisten ihmisoikeus- ja oikeusasiamiesinstituutioiden merkityksestä Pariisin periaatteita täysimääräisesti noudattaen sekä tasa-arvoelinten merkityksestä, jotta voidaan turvata EU:n kansalaisten oikeudet ja puolustaa oikeusvaltioperiaatetta kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla; on syvästi huolissaan viimeaikaisista yrityksistä heikentää kansallisen oikeusasiamiehen riippumattomuutta toimeenpanovallasta Puolassa; pitää myönteisenä, että oikeusasiamiesinstituutioiden rooli mainitaan vuoden 2020 kertomuksessa; kehottaa komissiota kiinnittämään seuraavassa vuotuisessa syklissä enemmän huomiota kansallisten oikeusasiamiesten ja tasa-arvoelinten toimintaan tarkastelemalla perusteellisemmin niiden toimintaa, riippumattomuuden astetta ja todellista panosta riittävien suojatoimien varmistamiseksi; korostaa erityisesti joidenkin jäsenvaltioiden tasa-arvoelinten riippumattomuuden heikkenemistä vuoden 2020 kertomuksen julkaisemisen jälkeen ja toteaa sen olevan välitön uhka kansalaisten perusoikeuksille; toistaa olevansa huolissaan riippumattoman kansalaisyhteiskunnan, erityisesti naisten oikeuksia, vähemmistöjä ja ihmisoikeuksien puolustajia edustavien järjestöjen, toimintatilan jatkuvasta kaventumisesta joissakin jäsenvaltioissa, mukaan lukien toiminnan kriminalisointi, kohtuuttomat hallinnolliset rasitteet, rahoituksen saannin rajoitukset, asioiden ajamiseen saatavan taloudellisen tuen vähentäminen sekä kokoontumis- ja järjestäytymisvapauden rajoitukset;
31. korostaa kansalaisyhteiskunnan hyvän toimintatilan merkitystä, jotta voidaan edistää ja seurata EU:n arvoja, pitää hallituksia vastuussa niiden noudattamisesta, luoda vastavoimaa oikeusvaltioperiaatteen vapautumiselle ja edistää oikeusvaltiokulttuuria; kehottaa komissiota syventämään kansalaisyhteiskunnan toimintatilan arviointia vuoden 2021 kertomuksessa; katsoo, että on hyödyllistä tarkastella kansalaisyhteiskunnan suotuisaa toimintatilaa koskevien selkeiden vertailuarvojen määritelmää, jotta tätä analyysialaa voitaisiin entisestään vahvistaa pitkällä aikavälillä sisällyttämällä siihen muun muassa kansalaisvapauksien harjoittamisen mahdollistava oikeudellinen ympäristö, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen taloudellisen elinkelpoisuuden ja kestävyuden kehys, mukaan lukien valtiojohtoisia kansalaisjärjestöjä koskeva kysymys, pääsy päätöksentekoon ja siihen osallistuminen, oikeus saada tietoa, turvallinen toimintatila, myös suullisten ja fyysisten hyökkäysten ilmaantuvuuden ja niihin reagoimisen, mustamaalauskampanjoiden ja oikeudellisen, hallinnollisen ja verotuksellisen häirinnän osalta, mukaan lukien SLAPP-kanteet ja niiden lamaannuttava vaikutus ja pitkän aikavälin vaikutukset aktiiviseen kansalaisuuteen toisessa maassa; toteaa jälleen, että EU:n toimielinten olisi käytävä avointa ja säännöllistä vuoropuhelua etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa; kehottaa komissiota arvioimaan

tulevissa kertomuksissaan, taataanko EU:n kansalaisten poliittisten oikeuksien toteutuminen kaikissa jäsenvaltioissa;

32. pitää valitettavana, että Unkari ei ole pannut täytäntöön unionin tuomioistuimen tuomiota, joka koskee kansalaisjärjestöjen Unkarin ulkopuolelle sijoittautuneilta henkilöiltä saamalle rahoitukselle asetettuja laittomia rajoituksia, mikä on itsessään oikeusvaltioperiaatteen vakava loukkaus, ja toteaa, että tämä on johtanut maan kansalaisyhteiskunnan toimintatilan jatkuvaan kaventumiseen; kehottaa komissiota haastamaan Unkari unionin tuomioistuimeen ja pyytämään kiireellisesti varoittavia taloudellisia seuraamuksia SEUT-sopimuksen 260 artiklan nojalla; panee huolestuneena merkille, että yhä useammat jäsenvaltiot hyväksyvät lainsäädäntöä, joka rajoittaa vakavasti kansalaisyhteiskunnan järjestöjen yhdistymis- ja sananvapautta ja siten kaventaa osaltaan kansalaisyhteiskunnan toimintatilaa;
33. pitää valitettavana, että kertomuksessa ei tunnusteta selkeästi joidenkin EU:n jäsenvaltioiden kansallisten viranomaisten järjestämää demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen tahallista taantumisprosessia eikä siitä asteittain seuraavaa (osittain) autoritaaristen hallintojärjestelmien perustamista, joka perustuu kaikkien keskinäisten valvontajärjestelmien asteittaiseen tuhoamiseen; kehottaa komissiota tunnustamaan ja ottamaan huomioon arvostettujen ja vakiintuneiden organisaatioiden moninaiset vuosikertomukset ja indeksit, joilla arvioidaan demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittamista EU:n jäsenvaltioissa ajan mittaan;

Kertomuksen kattavuus – puuttuvat alat

34. pitää valitettavana, ettei vuoden 2020 kertomus kata kokonaisuudessaan SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuja demokratian ja perusoikeuksien arvoja, vaikka vaikutukset kohdistuvat niihin välittömästi, kun maat alkavat taantua oikeusvaltioperiaatteen suhteen;
35. kehottaa komissiota sisällyttämään kertomukseen maakohtaiset luvut kaikista EU:n ehdokasmaista ja mahdollisista ehdokasmaista sekä perusteellisen analyysin niiden oikeusjärjestelmistä, korruption vastaisista puitteista, tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden tilanteesta sekä institutionaalisesta keskinäisestä valvonnasta;
36. muistuttaa, että oikeusvaltion, demokratian ja perusoikeuksien välillä on olennainen yhteys ja että on tarpeen lisätä tietoisuutta SEU-sopimuksen 2 artiklaan ja perusoikeuskirjaan kirjatuista arvoista; kehottaa komissiota harkitsemaan kaikkien perusoikeuskirjassa taattujen oikeuksien soveltamisen sisällyttämistä tuleviin kertomuksiin; korostaa, että kaikissa jäsenvaltioiden toteuttamissa toimissa niiden toimiessa EU:n oikeuden soveltamisalalla on kunnioitettava perusoikeuskirjassa vahvistettuja oikeuksia ja periaatteita; katsoo siksi ehdottomasti, että on säilytettävä oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen yhteys yhdenvertaisuuteen lain edessä, oikeuteen tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, oikeuteen oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeuteen saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään sekä riippumattoman oikeusavun tarjoamiseen niille, joilla ei ole riittäviä resursseja, ja oikeuden hyvään hallintoon perusoikeuskirjan 41 artiklan mukaisesti;
37. tuomitsee jyrkästi sen, että joissakin EU:n jäsenvaltioissa ei kunnioiteta täysimääräisesti EU:n ja kansainvälistä lainsäädäntöä esimerkiksi syrjinnän kiellon tai turvapaikka-

asioiden alalla, mistä on esimerkkinä se, että Unkari on jättänyt panematta täytäntöön useita turvapaikkamenettelyyn pääsyä koskevia unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioita, mukaan luettuna automaattinen ja laitton säilöönotto ja nälässä pitäminen, mikä loukkaa maahantulijoiden ja turvapaikanhakijoiden oikeutta hakea kansainvälistä suojelua;

38. korostaa olevansa huolestunut siitä, että haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, kuten vammaisten henkilöiden, lasten, uskonnollisten vähemmistöjen, erityisesti juutalais- ja islaminvastaisuuden lisääntyessä Euroopassa, romanien ja muiden etnisiin ja kielivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, maahantulijoiden, turvapaikanhakijoiden, pakolaisten, hlbt+henkilöiden, ikääntyneiden henkilöiden sekä naisten, oikeuksia ei edelleenkään kunnioiteta täysimääräisesti kaikkialla unionissa, mikä on vastoin SEU-sopimuksen 2 artiklan määräyksiä; korostaa selvää yhteyttä oikeusvaltionnormien heikkenemisen ja perusoikeuksien ja vähemmistöjen oikeuksien loukkaamisen välillä kyseisissä jäsenvaltioissa; kehottaa komissiota arvioimaan demokratian ja perusoikeuksien jatkuvia loukkauksia ja haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin kohdistuvia hyökkäyksiä kaikkialla unionissa;
39. suhtautuu myönteisesti komission ilmoitukseen sen strategiasta, jolla vahvistetaan perusoikeuskirjan soveltamista; katsoo, että keskittyminen vuosittain yhteen ennalta määritellyn aiheeseen ei antaisi mahdollisuutta tuoda esiin muita perusoikeuskirjan vakavia loukkaamisia kyseisenä vuonna; katsoo, että tällaisen vuotuisen tarkastelun olisi tarjottava aineistoa kattavaan seurantamekanismiin ja että sen menetelmät, sykli ja kohde olisi sen vuoksi mukautettava vuosikertomuksiin; pitää valitettavana ja huolestuttavana komission haluttomuutta käynnistää perusoikeuskirjan loukkaamiseen perustuvia rikkomusmenettelyjä;
40. kehottaa jäsenvaltioita laatimaan demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia, tasa-arvo ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet mukaan luettuina, koskevia vuosikertomuksia;
41. toteaa, että päällekkäisyyden välttämiseksi unionin vuotuisella raportointijärjestelmällä olisi lujitettava ja korvattava olemassa olevia välineitä, joihin kuuluvat etenkin oikeusvaltiota koskeva vuosikertomus, komission oikeusvaltiotoimintakehys, perusoikeuskirjan soveltamista koskeva komission vuotuinen raportointi, neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelu ja yhteistyö- ja seurantamekanismi, ja samalla olisi varmistettava parempi täydentävyys ja johdonmukaisuus muiden käytettävissä olevien välineiden kanssa, mukaan lukien SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaiset menettelyt, rikkomusmenettelyt ja talousarvioon liittyvä ehdollisuus; katsoo, että kolmen toimielimen olisi käytettävä vuotuisen seurantajakson havaintoja arvioidessaan SEU-sopimuksen 7 artiklan ja talousarvioon liittyvän ehdollisuuden soveltamista; korostaa, että kunkin kolmen toimielimen tehtäviä ja oikeuksia on kunnioitettava; sitoutuu yhdistämään oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia koskeviin kertomuksiin liittyvän vuotuisen työnsä SEU-sopimuksen 2 artiklaa koskevaan laajempaan vuotuiseseen seurantajaksoon ja aloittamaan työnsä sen parissa heti, kun komission oikeusvaltiokertomus on julkaistu;
42. kehottaa arvioimaan, onko perusoikeuskirjan syrjimättömyyslausekkeen soveltamisala riittävän laaja, jotta oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen valvonnasta jäsenvaltioissa ja koko unionissa voidaan tehdä johdonmukaista ihmisoikeuksien ja perusvapauksien

suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 14 artiklan kanssa, ja mitä lisätoimia EU:n toimielimet voivat toteuttaa varmistaakseen, että sitä sovelletaan asianmukaisesti; muistuttaa, että oikeusviranomaiset soveltavat perusoikeuskirjaa ainoastaan pannaan täytäntöön EU:n oikeutta mutta yhteisen oikeusvaltiokulttuurin edistämiseksi on tärkeää, että perusoikeuskirjassa vahvistetut oikeudet otetaan menettelyissä aina huomioon; kehottaa komissiota siksi harkitsemaan myös perusoikeuskirjaan keskittyviä koulutusmoduuleja tuomareille ja oikeusalan toimijoille;

Kertomuksen lähteet ja menetelmät

43. kehottaa komissiota vahvistamaan säännöllistä, osallistavaa ja jäsenneltyä vuoropuhelua hallitusten ja kansallisten parlamenttien, kansalaisjärjestöjen, kansallisten ihmisoikeuselinten, oikeusasiamiesten, tasa-arvoelinten, ammattijärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa; kehottaa komissiota myös sallimaan edelleen sekä julkinen että luottamuksellinen raportointi, jotta voidaan suojella ja tukea ihmisoikeuksien puolustajia ja oikeusvaltioasiantuntijoita, jotka ovat vaarassa joutua kansallisten viranomaisten tai niiden edustajien SLAPP-kanteiden, syytteiden tai häirinnän kohteeksi; on tyytyväinen siihen, että 24 jäsenvaltiota julkisti avoimesti vuodelta 2020 toimittamansa tiedot, mutta pitää valitettavana, että kolme jäsenvaltiota kieltäytyi tekemästä niin; kehottaa tekemään prosessista täysin avoimen ja julkistamaan kaikki jäsenvaltioiden toimittamat tiedot; katsoo, että kansalaisyhteiskunnan järjestöt olisi otettava tiiviisti mukaan tarkastelujakson kaikkiin vaiheisiin;
44. pitää valitettavana, että komissio ei kuullut sidosryhmiä, kuten parlamenttia, vuoden 2020 kertomuksen menetelmien kehittämistä ja valmisteluprosessista eikä pyrkinyt saamaan palautetta niiden toimivuudesta;
45. muistuttaa, että komission on otettava huomioon asiaankuuluvista lähteistä ja tunnustetuilta instituutioilta saadut merkitykselliset tiedot; muistuttaa, että asiaankuuluvien kansainvälisten elinten, kuten YK:n, Etyjin ja Euroopan neuvoston alaisuudessa toimivien elinten, havainnot ovat ratkaisevan tärkeitä jäsenvaltioiden tilanteen arvioimiseksi; pitää EFRIS-järjestelmää tässä yhteydessä tiedonlähteenä; kehottaa komissiota pyytämään unionin perusoikeusvirastoa antamaan menetelmiin liittyvää neuvontaa ja tekemään kohdennettua vertailevaa tutkimusta aukkojen korjaamiseksi ja yksityiskohtien lisäämiseksi oikeusvaltiokertomuksen keskeisillä osa-alueilla; korostaa, että on tarpeen ottaa riippumattomista asiantuntijoista koostuva paneeli unionin perusoikeusviraston ja Venetsian komission kanssa tehtävään oikeusvaltiokertomusta koskevaan yhteistyöhön, jotta se voi auttaa määrittämään kunkin jäsenvaltion keskeiset myönteiset ja kielteiset suuntaukset;
46. korostaa, että kansalaisyhteiskunta on keskeinen kumppani määrittäessä oikeusvaltioperiaatteen loukkauksia ja edistettäessä demokratiaa ja perusoikeuksia; on vahvasti sitä mieltä, että komission olisi käynnistettävä virallinen ja jatkuva vuoropuhelu kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa näistä kysymyksistä ja varmistettava, että nämä osallistuvat mielekkäällä tavalla vuotuisen oikeusvaltiokertomuksen laatimiseen; korostaa kansalaisjärjestöjen vuoden 2020 jaksosta saamien kokemusten perusteella tässä yhteydessä, että aihekohtaisesti jäsennellyt kuulemiset oikeusvaltioperiaatetta koskevien keskustelujen puitteissa lisäisivät prosessin tehokkuutta ja kansalaisyhteiskunnan tarjoaman arvokkaan palautteen määrää; korostaa, että kuulemiseen liittyvän kyselylomakkeen olisi annettava

sidosryhmille mahdollisuus raportoida myös komission kaavaileman soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä seikoista, koska se voisi auttaa arvioimaan sitä, tarjoaako perustuslaillinen järjestely tehokkaita mekanismeja vallankäytön rajoittamiseksi;

47. katsoo, että kansalaisyhteiskunnan kuulemisen määräaikoja saatetaan usein pitää liian lyhyinä ja niitä olisi mukautettava asianmukaisesti ja joustavasti, jotta saadaan täydelliset ja kattavat tiedot; huomauttaa, että tämä on vaikeuttanut sidosryhmien, erityisesti kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, mahdollisuuksia valmistella ja suunnitella osallistumistaan sekä kansallisia tiedotustoimia, joita ne aikovat toteuttaa kertomuksen julkaisemisen yhteydessä; panee merkille, että kuulemisten järjestäminen ennen julkisten tilastojen vuotuista julkistamista köyhdyttää kannanottoja; kehottaa komissiota sallimaan tietojen toimittamisen monikielisinä; ehdottaa, että sidosryhmien kannanottoja koskevista puitteista tehdään ennustettavampia ja vähennetään niiden jäykkyyttä; panee merkille, että kuulemista voidaan parantaa varmistamalla muun muassa, että kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa toteutetaan jatkotoimia niiden esittämien näkemysten osalta;
48. pitää vuotuisen seurantajakson yhteydessä tehtävää yhteistyötä Euroopan neuvoston ja sen parlamentaarisen yleiskokouksen kanssa, myös jäsennellymmän kumppanuuden kautta, erityisen tärkeänä demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien edistämiseksi EU:ssa; kehottaa komissiota sisällyttämään maakohtaisiin lukuihin tietoja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden noudattamatta jättämisestä, jota ministerikomitea on arvioinut; toteaa, että SEU-sopimuksen 6 artiklan 2 kohta velvoittaa unionin oikeudellisesti liittymään perusoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen; korostaa, että liittymisprosessi on saatava nopeasti päätökseen, jotta voidaan varmistaa johdonmukainen kehys ihmisoikeuksien suojelulle kaikkialla Euroopassa ja vahvistaa entisestään perusoikeuksien ja -vapauksien suojelua unionissa;

II. Demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän institutionaaliset näkökohdat

49. kehottaa jälleen komissiota ja neuvostoa pitämään kiinni siitä, että ne vastaavat myönteisesti parlamentin 7. lokakuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa esittämään kehotukseen perustaa yhteinen demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskeva EU:n järjestelmä, joka kattaa SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettut arvot kokonaisuudessaan; toistaa, että tällainen järjestelmä on tarpeen, jotta voidaan vahvistaa EU:n arvojen edistämistä ja kunnioittamista; palauttaa mieliin, että vuotuisen kierroksen olisi oltava kattava, objektiivinen ja puolueeton, sen olisi perustuttava näyttöön ja sitä olisi sovellettava tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkiin jäsenvaltioihin;

Maakohtaiset suositukset

50. kehottaa jälleen komissiota laatimaan todenmukaisen arvion kunkin SEU-sopimuksen 2 artiklan mukaisen arvon tilanteesta jäsenvaltioissa ja hyväksymään selkeitä maakohtaisia suosituksia siitä, kuinka havaittuihin huolenaiheisiin voidaan puuttua ja kyseiset loukkaukset korjata, mukaan lukien tapauksen mukaan täytäntöönpanon määräraajat ja seurattavat vertailuarvot, myös aikataulut, tavoitteet ja toteutettavat konkreettiset toimet, jotta jäsenvaltioita voidaan auttaa puuttumaan kertomuksessa

yksilöityihin heikkouksiin; kehottaa seuraamaan näitä aloitteita seuraavissa vuotuisissa tai kiireellisissä kertomuksissa;

51. suosittelee, että komissio sovittaa suosituksensa yhteen niiden välineiden kanssa, joita voidaan käyttää havaittujen puutteiden korjaamiseen; kehottaa komissiota seuraamaan paremmin maakohtaisten lukujen täytäntöönpanoa kyseisissä jäsenvaltioissa ja ottamaan tarvittaessa käyttöön muita oikeusvaltioperiaatteeseen liittyviä välineitä tulosten aikaansaamiseksi, jos suosituksia ei panna täytäntöön; katsoo, että komission olisi lisättävä rikkomuskanteiden nostamista unionin tuomioistuimessa; korostaa, että on tärkeää yksilöidä selvät myönteiset ja kielteiset suuntaukset kussakin jäsenvaltiossa ja kiinnittää erityistä huomiota vertailuihin edellisen vuoden kertomuksen kanssa;

Toimielinten välinen sopimus

52. toteaa, että vuotuisen kertomuksen taustalla oleva nykyinen institutionaalinen järjestely ei vastaa parlamentin odotuksia; odottaa kolmen toimielimen perustavan pysyvän toimielinten välisen työryhmän, kuten parlamentin 7. lokakuuta 2020 antamassa päätöslauselmassa ehdotettiin;
53. kehottaa komissiota ja neuvostoa aloittamaan viipymättä neuvottelut parlamentin kanssa toimielinten välisestä sopimuksesta SEUT-sopimuksen 295 artiklan mukaisesti, jotta voidaan täydentää nykyisiä välineitä luomalla oikeusvaltiomekanismi säädöksellä, joka velvoittaa kolme toimielintä avoimempaan ja säännöllisempään prosessiin, jossa vastuualueet on määritelty selkeämmin ja johon kuuluu riippumattomien asiantuntijoiden paneeli, joka neuvoo työryhmää ja kolmea toimielintä tiiviissä yhteistyössä unionin perusoikeusviraston kanssa, jotta kaikkien EU:n arvojen suojelusta ja edistämisestä tulee pysyvä ja näkyvä osa unionin asialistaa; katsoo, että demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta 7. lokakuuta 2020 annetun parlamentin päätöslauselman liitteessä esitetty ehdotus on asianmukainen perusta tällaisille neuvotteluille; katsoo, että sitä ennen toteutettava pilottihanke, johon osallistuu riippumattomia asiantuntijoita ja jossa arvioidaan unionin arvojen noudattamista, voisi auttaa luomaan tarvittavaa tietämystä ja asiantuntemusta;

Täydentävyys muiden oikeusvaltiovälineiden kanssa

54. muistuttaa, että demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan järjestelmän on täydennettävä ja vahvistettava SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisia meneillään olevia ja tulevia menettelyjä mutta se ei saa missään tapauksessa korvata niitä; pitää erittäin valitettavana, ettei neuvosto ole kyennyt edistymään merkittäväällä tavalla unionin arvojen ylläpitämisessä meneillään olevissa SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisissa menettelyissä; toteaa, että neuvoston epäröinti SEU-sopimuksen 7 artiklan soveltamisessa mahdollistaa itse asiassa SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen arvojen jatkuvan sivuuttamisen ja unionin tuomioistuimen tuomioiden avoimen noudattamatta jättämisen ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamista puolustavien häirinnän joissakin EU:n jäsenvaltioissa; pitää valitettavana, ettei neuvosto ole järjestänyt kuulemisia covid-19-pandemian verukkeella, vaikka ei ole minkäänlaista oikeudellista velvoitetta, joka edellyttäisi kuulemisten järjestämistä paikan päällä videokokousten sijaan; katsoo, että kaikki neuvoston oikeudellisen yksikön oikeudelliset kannanotot, joissa väitetään toisin, olisi julkistettava; kehottaa neuvostoa jatkamaan SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisia menettelyjä ja varmistamaan,

että kuulemiset aloitetaan kiireellisesti ja että niissä käsitellään myös uusia tapahtumia; toistaa pyyntönsä, että neuvosto antaisi kuulemisten jatkotoimena konkreettisia suosituksia kyseisille jäsenvaltioille SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja ilmoittaisi määräajat näiden suositusten täytäntöönpanolle; kehottaa pohtimaan Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa SEU-sopimuksen 7 artiklan tarkistamista, mukaan lukien äänestystä koskevat vaatimukset, jotta menettelystä tulisi toimivampi, ja kiinnittämään erityistä huomiota yksimielisyyttä koskevasta vaatimuksesta luopumiseen määrättäessä seuraamuksia; vaatii, että parlamentin roolia ja toimivaltaa, erityisesti oikeutta saada asianmukaisesti tietoa oikeusvaltioperiaatetta koskeviin välineisiin liittyvissä menettelyissä, SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaiset menettelyt mukaan luettuina, kunnioitetaan;

55. katsoo, että vuotuinen kertomus on keskeinen seurantaväline mutta selkeät suositukset havaituista haasteista ja vaadittavista jatkotoimista ovat silti välttämättömiä; toteaa jälleen, että tapauksissa, joissa puutteita ei ole korjattu tai suosituksia pantu täytäntöön, vuotuista kertomusta olisi käytettävä perustana päätettäessä, otetaanko käyttöön yksi tai useampi väline, kuten SEU-sopimuksen 7 artiklassa tarkoitettu menettely tai ehdollisuusmekanismi, otetaanko käyttöön oikeusvaltiotoimintakehys tai käynnistetäänkö rikkomusmenettelyjä, mukaan lukien nopeutetut menettelyt, väli-toimia koskevat hakemukset unionin tuomioistuimessa ja kanteet unionin arvojen suojelua koskevien unionin tuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanon laiminlyöntien johdosta; korostaa, että kertomukseen olisi joka tapauksessa liitettävä toteuttamiskelpoisia suosituksia, täytäntöönpanon määräajat mukaan luettuina; muistuttaa, että rikkomuskanteita voidaan käynnistää samanaikaisesti asioissa, jotka on yksilöity SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisissa perustelluissa ehdotuksissa, kuten unionin tuomioistuin on jo vahvistanut; kehottaa komissiota käyttämään tarvittaessa tehokkaasti rikkomusmenettelyjä, jotta voidaan estää oikeusvaltioperiaatteen heikentäminen kansallisissa oikeuslaitoksissa; katsoo, että Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin olisi entisestään vakiinnutettava EU:n oikeuden ensisijaisuutta koskevaa vakiintunutta oikeusperiaatetta perussopimusten määräyksissä; kehottaa Euroopan tulevaisuutta käsittelevää konferenssia pohtimaan unionin tuomioistuimen roolin vahvistamista unionin perusarvojen suojelussa;
56. pitää myönteisenä, että yhteisessä julistuksessa Euroopan tulevaisuutta käsittelevästä konferenssista määritetään eurooppalaiset oikeudet ja arvot, mukaan lukien oikeusvaltioperiaate, yhdeksi tulevan konferenssin keskustelunaiheista; kehottaa Euroopan tulevaisuutta käsittelevää konferenssia pohtimaan EU:n nykyisten välineiden tehokkuutta SEU-sopimuksen 2 artiklan periaatteiden rikkomisen seurannassa, ehkäisemisessä ja torjunnassa ja esittämään konkreettisia ehdotuksia käytännön toimiksi, joilla voidaan vahvistaa EU:n välineistöä;
57. korostaa, että oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 sovellettavuus, tarkoitus ja soveltamisala on määritelty selkeästi kyseisen asetuksen tekstissä; korostaa tässä yhteydessä, että asetus oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta on tullut voimaan, sitä on sovellettu sellaisenaan 1. tammikuuta 2021 alkaen ja se on kaikilta osiltaan velvoittava kaikkien maksusitoumus- ja maksumäärärahojen osalta kaikissa jäsenvaltioissa, että se kattaa etenkin Next Generation EU -välineen varojen maksamisen ja että sen soveltaminen EU:n toimielimissä ei edellytä ohjeiden antamista tai oikeudellista tulkintaa; katsoo, että oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetusta asetuksesta 10. ja

11. joulukuuta 2020 annetut Eurooppa-neuvoston päätelmät ovat SEU-sopimuksen 15 ja 17 artiklan sekä SEUT-sopimuksen 288 artiklan vastaisia, sillä ne aiheuttavat tarpeetonta oikeudellista epävarmuutta komission uusista suuntaviivoista ja niiden vuoksi asetuksen hyväksyminen pysäytettiin SEUT-sopimuksen 263 artiklaa koskevien tapausten osalta, kuten Unkarin ja Puolan viimeaikaisten kumoamiskanteiden tapauksessa; kehottaa jälleen komissiota toteuttamaan oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetun asetuksen mukaisesti välittömiä toimia hyödyntääkseen nykyisiä tutkintavälineitään täysimääräisesti ja viipymättä, jotta voidaan puuttua jäsenvaltioiden oikeusvaltioperiaatteen puutteisiin, jotka voisivat vaikuttaa tai uhata vakavasti vaikuttaa EU:n talousarvion moitteettomaan varainhoitoon riittävän suoraan; kehottaa komissiota soveltamaan yhteisiä säännöksiä koskevaa asetusta³¹ ja varainhoitoasetusta³² tiukemmin EU:n varojen syrjivään käyttöön puuttumiseksi, kuten se teki pidättäessään varoja kunnallis- tai paikallishallinnoilta, jotka julistautuivat ”vapaksi hlbt-ideologiasta”;

58. kehottaa komissiota käyttämään vuotuisen kertomuksen havaintoja arvioinnissaan, joka muodostaa perustan mekanismille, jolla talousarviota suojataan oikeusvaltioperiaatteen loukkauksilta, sekä kaikissa muissa asiaankuuluvissa arvioinneissa, jotka koskevat nykyisiä ja tulevia talousarviovälineitä; pyytää jälleen komissiota sisällyttämään vuotuisiin oikeusvaltiokertomuksiinsa erillisenä osiona analyysin tapauksista, joissa jokin jäsenvaltio on rikkonut oikeusvaltion periaatteita ja rikkominen voisi vaikuttaa tai uhata vakavasti vaikuttaa EU:n talousarvion moitteettomaan varainhoitoon riittävän suoraan, ja katsoo, että analyysia voitaisiin käyttää perustana ehdollisuusmekanismin käynnistämiseksi; kehottaa komissiota vahvistamaan sen vuotuisten oikeusvaltiokertomusten ja oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annetun asetuksen välistä synergiaa ja käyttämään niitä erillisinä mutta toisiaan täydentävinä välineinä;
59. toteaa, että komission on käytettävä vuotuista oikeusvaltiokertomusta tärkeänä tietolähteenä valmistellessaan tapauksia, joissa sovelletaan oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuudesta annettua asetusta, ja että tässä yhteydessä olisi otettava huomioon muun muassa Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, OLAFin ja EPPOn kertomuksista, komission ja kansallisten tarkastusviranomaisten tarkastuskertomuksista, unionin tuomioistuimen ja kansallisten tilintarkastusviranomaisten antamista tuomioista ja perusoikeusviraston analyysista sekä eri järjestelmistä, kuten unionin taloudellisten etujen suojaamista koskevasta varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmästä (EDES) ja ARACHNE-välineestä saadut tiedot; kehottaa komissiota selventämään käyttämässään menetelmässä oikeusvaltiokertomuksen ja oikeusvaltiota koskevan ehdollisuusmekanismin välistä yhteyttä; muistuttaa, että on olennaisen tärkeää turvata asianmukaisesti varojen lopullisten saajien ja edunsaajien oikeudet, kun oikeusvaltioperiaatteen rikkomistapauksissa hyväksytään toimenpiteitä;
60. kehottaa komissiota edistämään toimintakulttuuria, jossa kunnioitetaan SEU-sopimuksen 2 artiklaan kirjattuja arvoja, muun muassa tehostamalla ponnisteluja, joilla edistetään EU:n kansalaisuutta koskevaa opetusta, oikeusvaltioperiaate mukaan luettuna; kehottaa komissiota käynnistämään erityisen ohjelman, jolla tuetaan innovatiivisia aloitteita EU:n kansalaisuutta koskevan opetuksen edistämiseksi; kehottaa

---

³¹ EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320.

³² EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1.

neuvostoa ja komissiota antamaan riittävästi tietoja ja rahoitusta EU:n laajuisille, kansallisille, alueellisille ja paikallisille kansalaisyhteiskunnan järjestöille ja riippumattomille toimittajille, etenkin käyttämällä strategisesti kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta annetun asetuksen mukaisia rahoitusmahdollisuuksia, jotta niitä voidaan auttaa lisäämään tietoisuutta ja edistämään EU:n arvoja, sekä käyttämään soveltuvia välineitä, myös vuotuista kertomusta, torjumaan vuotuisessa kertomuksessa yksilöityjä oikeusvaltioon kohdistuvia uhkia erityisesti silloin, kun on havaittu loukkauksia ja puutteita; kehottaa jäsenvaltioita ottamaan oppia parhaista käytännöistä, puuttumaan havaittuihin puutteisiin ja toteuttamaan toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi kaikilla oikeusvaltiokertomuksessa yksilöidyillä neljällä keskeisellä osa-alueella; korostaa tarvetta lisätä EU:n kansalaisten ja asukkaiden tietoisuutta kansallisella ja EU:n tasolla käytettävissä olevista keinoista ja menettelyistä, joilla voidaan turvata oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen ja raportoida sen rikkomisesta;

III. Kertomuksen jatkotoimet ja vaikutus

61. kehottaa komissiota arvioimaan tulevissa kertomuksissa, kuinka aiemmissä kertomuksissa analysoiduilla aloilla havaitut ongelmat ovat kehittyneet tai kuinka ne on ratkaistu ja ovatko ne vaarassa huonontua tai huonontuneet entisestään, ja määrittämään myönteisiä ja kielteisiä suuntauksia ja monialaisia kysymyksiä, etenkin mahdollisia systeemisiä tai toistuvia oikeusvaltioperiaatteen loukkauksia, ja esittämään selkeitä suosituksia havaittujen riskien tai taantumisen korjaamiseksi;
62. pitää tärkeänä edistää vuotuisen kertomuksen havaintoja kansallisella tasolla; kannustaa komissiota edistämään keskustelua kertomuksesta kansallisissa parlamenteissa ja ottamaan kansalaisyhteiskunnan järjestöt mukaan kertomuksen jatkotoimiin;
63. kehottaa komissiota tekemään vuotuisissa oikeusvaltiokertomuksissaan selväksi, etteivät kaikki oikeusvaltioperiaatteen puutteet ja loukkaukset ole luonteeltaan ja/tai intensiteetiltään samanlaisia ja että jos SEU-sopimuksen 2 artiklassa lueteltuja arvoja loukataan tahallisesti, vakavasti, pysyvästi ja järjestelmällisesti tietyn ajanjakson aikana, jäsenvaltiot eivät enää välttämättä täytä kaikkia demokratian kriteereitä ja niiden hallintojärjestelmistä tulee autoritaarisia; korostaa, että komission ensisijaisena tavoitteena olisi oltava EU:n lainsäädännön täytäntöönpano SEU-sopimuksen 2 artiklan rikkomistapauksissa ja että sen vuotuisten oikeusvaltiokertomusten olisi pääasiassa edistettävä tätä tavoitetta; kehottaa siksi komissiota arvioimaan meneillään olevien SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisten menettelyjen piiriin kuuluvia maita perusteellisesti, jotta voidaan osoittaa, miten oikeusvaltioperiaatetta on heikennetty rakenteellisesti autoritaaristyylisten hallintorakenteiden vakiinnuttamisen helpottamiseksi;
64. korostaa, että tämän kertomuksen olisi toimittava perustana EU:n jatkotoimien priorisoinnille niiden jäsenvaltioiden osalta, joissa on havaittu vajavuuksia tai puutteita, ja että kertomuksessa esitettyjen seikkojen olisi oltava keskeinen osa demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevaa kattavaa mekanismia;
65. sitoutuu aloittamaan vuoden 2021 kertomuksen käsittelyn heti sen julkaisemisen jälkeen;

o

66. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

PERUSTELUT

Euroopan unionin perustana ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan mukaisesti oikeusvaltioperiaate, perusoikeudet ja unionin arvot. Näiden arvojen rapautuminen tekee tyhjäksi jäsenvaltioiden unioniin liittyessään antaman sitoumuksen ja lisäksi vaarantaa koko Euroopan yhdentymishankkeen kestävyuden.

Tästä syystä on myönteistä, että komissio keskittyy painokkaammin oikeusvaltioperiaatteeseen ja julkaisi vuonna 2020 ensimmäisen oikeusvaltiokertomuksensa, joka sisältää maakohtaiset luvut kaikista 27 jäsenvaltiosta.

Vuotuinen oikeusvaltiokertomus 2020 sisältää arvokasta tietoa, jonka avulla voidaan ymmärtää oikeuslaitoksen, korruptiontorjuntakehyksen ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja vapauden tilaa sekä muita hallitusjärjestelmän osien keskinäiseen valvontajärjestelmään liittyviä institutionaalisia kysymyksiä. Se on kuitenkin lajissaan ensimmäinen, joten sitä on vielä kehitettävä ja paranneltava.

Tämä mietintö on jaoteltu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa arvioidaan vuoden 2020 oikeusvaltiokertomuksen keskeisiä havaintoja ja ehdotetaan ratkaisuja sen menetelmissä havaittuihin haasteisiin. Toisessa osassa määritetään huolta aiheuttavia aloja, jotka eivät sisälly kertomukseen, ja annetaan ehdotuksia kertomuksen laajentamiseksi. Kolmannessa osassa keskitytään siihen, kuinka vuotuisen oikeusvaltiokertomuksen avulla olisi vaikutettava merkittävästi kattavaan oikeusvaltiorakenteeseen.

Oikeusvaltiokertomus 2020: huomioon otettavaa vuonna 2021

Komissio on valinnut metodologisen lähestymistavan, jossa se on yhteydessä jäsenvaltioihin ja kansalaisyhteiskuntaan kertomuksen valmistelun aikana tiedonhankintamatkoilla ja sen julkaisemisen jälkeen, jotta havainnoista voidaan keskustella. Näkemystenvaihdon tarkoituksena on näytön keräämisen lisäksi luoda oikeusvaltiokulttuuria vuoropuhelun avulla. Tämä lähestymistapa, jossa unionia tuodaan lähemmäs jokaista jäsenvaltiota, ansaitsee täyden tuen.

Vuoden 2020 oikeusvaltiokertomuksessa esitetään hyödyllinen synteesi myönteisistä ja kielteisistä suuntauksista neljällä keskeisellä osa-alueella (oikeuslaitos, korruption torjunta, tiedotusvälineet ja hallitusjärjestelmän osien keskinäinen valvontajärjestelmä). Pyrkimykset kerätä ja analysoida tietoja tasapuolisesti kertomuksen kaikilta neljältä osa-alueelta 27 jäsenvaltiosta ovat kannatettavia. Analyysin tasapuolisuus on perustavanlaatuisen seikka, ja se on pääosin saavutettu. Kertomuksessa ja sen maakohtaisissa luvuissa ei kuitenkaan oteta riittävällä tavalla huomioon osa-alueiden välistä vuorovaikutusta. Jos esimerkiksi tiedotusvälineet, jotka eivät ole riippumattomia, mustamaalaavat oikeuslaitosta tai kansalaisyhteiskuntaa, näiden mahdollisuudet toimia itsenäisesti rajoittuvat. Tulevissa vuotuisissa kertomuksissa olisi analysoitava paremmin neljän osa-alueen välisiä yhteyksiä, jotta voidaan arvioida kattavasti oikeusvaltion tilannetta kussakin maassa.

Oikeusvaltion tilanne on joissakin jäsenvaltioissa heikko, kuten kertomuksissa esitetään, ja se vaatii kaikkien unionin käytössä olevien välineiden vahvistamista. Euroopan parlamentti odottaa, että seuraavissa kertomuksissa annetaan selkeitä suosituksia havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Myönteisten ja kielteisten suuntausten kuvaus tarjoaa kyllä tietoa mutta ilman

ohjeita on hyvin todennäköistä, että puutteita ei korjata eikä hyviä käytäntöjä ryhdytä noudattamaan.

Tässä mielessä kertomuksen vaikutuksen vahvistamiseksi on perustavanlaatuisen tärkeää sisällyttää siihen suosituksia ja niihin liittyvät selkeät määräajat. Tämä antaisi mahdollisuuden arvioida oikeusvaltion osalta tietyssä maassa tapahtunutta edistymistä tai taantumista, jonka on ohjattava unionin toimielimiä niiden toteuttaessa toimia asianmukaisten korjaavien välineiden avulla tapauksissa, joissa puutteita ei ole korjattu tai ne ovat pahentuneet. Näin ollen kertomuksessa olisi vahvistettava selkeä yhteys havaittujen puutteiden tason ja vakavuuden sekä niiden korjaamiseksi oikeusvaltiovälineistössä käytettävissä olevien välineiden välille, vaikka kyse ei olekaan automatiikasta. Tällä tavoin kertomus ottaisi paikkansa osana unionin oikeusvaltiorakenteen perustaa integroidulla tavalla yhdistämällä raportoinnin ja täytäntöönpanon valvonnan ja saisi sen tärkeille havainnoille kuuluvan painoarvon.

Vuoden 2020 oikeusvaltiokertomus on tulevien kertomusten vertailukohta. Esittelijän mielestä vuoden 2021 kertomuksen olisi oltava analyttisempi ja vähemmän kuvaileva. Tämä on saatava aikaan näkemällä enemmän vaivaa maavierailujen yhteydessä ja etenkin syventämällä kansalaisyhteiskunnan kuulemistä ja vuorovaikutusta sen kanssa. Esittelijä haluaa korostaa kansalaisyhteiskunnan ratkaisevaa roolia, sillä se antaa vuotuiseen oikeusvaltiotarkasteluun keskeisen panoksen. Sen panoksen antamista olisi helpotettava asettamalla tietojen toimittamiselle väljemmät määräajat, joustavammat puitteet ja luotava sitä varten suojatut yhteydet. Myös avoimempi menettely, jonka mukaisesti sidosryhmät otetaan mukaan maavierailujen aikana sekä niitä ennen ja niiden jälkeen, sekä vuotuisten oikeusvaltiokertomusten julkaiseminen kokonaisuudessaan auttaisivat myös parantamaan kertomuksen sisältöä, näkyvyyttä ja vaikutusta.

On aiheellista korostaa, että analyysin osoittama vastaavuus ei saisi johtaa väärään johtopäätökseen, että kaikilla jäsenvaltioilla on samat vaaratekijät oikeusvaltioperiaatteen taantumisen osalta. Oikeusvaltiokertomuksessa on erotettava selvästi toisistaan maat, joissa oikeusvaltioperiaatteessa on parantamisen varaa tietyillä osa-alueilla, ja maat, joissa oikeusvaltioperiaatteen tarkoituksellinen, jatkuva ja johdonmukainen heikentäminen on luonteeltaan systeemistä. Esittelijän mielestä näissä tapauksissa seuranta ja halukkuus ryhtyä rakentamaan vuoropuheluun ei ole tuottanut haluttua muutosta, eikä niin tapahdu vastaisuudessaakaan. Mietinnössä kehoitetaan komissiota ja neuvostoa käyttämään päättäväisesti kaikkia käytössään olevia oikeusvaltiovälineitä puuttuakseen viipymättä mahdollisiin unionin arvojen vakavan loukkaamisen riskeihin tai todelliseen loukkaamiseen.

Vuoden 2020 kertomuksen perusteella saadaan käsitys tilanteesta kaikilla neljällä kunkin maakohtaisen luvun kattamalla osa-alueella. Se jättää kuitenkin kansalaisille, hallituksille ja sidosryhmille liikaa tulkinnanvaraa havaittujen puutteiden vakavuudesta ja syvyydestä. Esittelijä katsoo, että kertomusten maakohtaisissa luvuissa olisi todettava selvästi kullakin analysoitavana olevalla osa-alueella, onko olemassa riski unionin arvojen loukkaamisesta tai onko kyseessä niiden todellinen loukkaaminen, ja esitettävä perusteellinen analyysi, jos voidaan todeta, että tällaisia loukkaamisia on tapahtunut.

Esittelijä katsoo, että monialaisessa kertomuksessa tarvitaan yhdenmukaista eurooppalaista lähestymistapaa. On ehdottomasti myönnettävä, että jos tiettyjä oikeusvaltiota heikentäviä käytäntöjä suvaitaan yhdessä jäsenvaltiossa, ne muodostuvat esimerkeiksi muille. Tällaisten EU:n laajuisten suuntausten määrittäminen ja priorisointi on olennaisen tärkeää, jotta

korjaavia toimia voidaan ohjata EU:n tasolla. Kertomuksessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioiden noudattamatta jättämiseen sekä muihin puutteisiin, jotka heikentävät unionin oikeudellista rakennetta ja joita olisi pidettävä merkittävänä loukkauksena aina arvioitaessa oikeusvaltion tilannetta unionissa, sillä ne ovat järjestelmätason uhka Euroopan yhdentymishankkeelle.

Kattavuus

Unionin lähestymistavalle oikeusvaltioperiaatteeseen on tunnusomaista se, että vaaditaan unionin keskeisten periaatteiden noudattamista, millä taataan, että hallitukset toimivat lain mukaisesti ja perusoikeudet ja demokraattiset periaatteet toteutuvat kaikilta osin kansallisissa oikeusjärjestelmissä. Unioni kohtaa kuitenkin yhä enemmän haasteita pyrkiessään varmistamaan arvojensa kunnioittamisen. Oikeusvaltiokertomusta olisi kehitettävä niin, että se kattaa ne kokonaan, jottei käy niin, että Euroopan yhdentymishankkeen perusperiaatteet häviävät.

Oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien välillä on luontainen yhteys. Tämä keskinäisriippuvuus käy selvästi ilmi tarkasteltaessa monien haavoittuviin ryhmiin ja vähemmistöihin kuuluvien ihmisten syrjintää ja heidän oikeuksiensa laiminlyöntiä joissakin jäsenvaltioissa. Viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet, että oikeusvaltion taantuminen vaikuttaa suoraan näihin ryhmiin. Esimerkiksi Puolan perustuslakituomioistuin, jonka riippumattomuuden komissio ja muut kansainväliset elimet ovat kyseenalaistaneet, päätti 22. lokakuuta 2020 rajoittaa entisestään abortin saantia tapauksissa, joissa sikiöllä on vakava ja peruuttamaton poikkeavuus, mikä vaikuttaa naisten seksuaali- ja lisääntymisoikeuksiin. Euroopassa oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia sovelletaan kaikkiin. Viime vuosina turvapaikanhakijoiden oikeutta hakea kansainvälistä suojelua on kuitenkin rajoitettu, ja joissakin jäsenvaltioissa se on jopa evätty. Esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 17. joulukuuta 2020 antamassa tuomiossa vahvistettiin, että Unkari ei ollut täyttänyt EU:n lainsäädännön mukaisia velvoitteitaan kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevien menettelyjen alalla, kun se palautti laittomasti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia. Nämä päätelmien huolestuttavuutta pahentaa se, että Unkari ei ole pannut kyseisiä tuomioita täytäntöön. Lisäksi lisääntyvät väitteet järjestelmällisistä käännytyksistä unionin ulkorajoilla ovat osoitus tarpeesta vahvistaa selvästi sen arviointia, kuinka unionin ja kansainvälistä lainsäädäntöä ja perusoikeuksia noudatetaan turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen aloilla.

SEU-sopimuksen 2 artiklaan kirjattujen arvojen kunnioittamisen varmistamisen olisi oltava ehdotetun tarkastelun perimmäinen tavoite. Vuodesta 2021 alkaen komissio antaa uuden vuosikertomuksen perusoikeuskirjan soveltamisesta EU:ssa. Siinä tarkastellaan perusoikeuskirjan soveltamista jäsenvaltioissa etukäteen valittujen aiheiden osalta. Esittelijä pitää aikomusta myönteisenä mutta katsoo, että tällaisen vuotuisen tarkastelun olisi tarjottava aineistoa kattavaan seurantamekanismiin ja että siksi sen menetelmät, sykli ja kohde olisi mukautettava oikeusvaltiokertomuksiin.

Demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, perusoikeuksien ja SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettujen unionin arvojen keskinäiset yhteydet on tuotava selvästi esiin. Kun oikeusvaltioperiaatteen loukkaukset ovat jatkuvia ja laajalle levinneitä, demokratian ominaispiirteet lakkaavat olemasta. Sen vuoksi esittelijä haluaa korostaa, että tarvitaan yhteinen yksinkertainen kehys, joka kattaa demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeudet, kuten parlamentti on toistuvasti todennut.

Demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän institutionaaliset näkökohdat

Tässä mietinnössä todetaan jälleen, että parlamentti on halukas perustamaan demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan mekanismin, jonka avulla varmistetaan, että unionin perustuslaillista ydintä turvataan tehokkaasti, kuten 7. lokakuuta 2020 annetussa parlamentin päätöslauselmassa todetaan. Esittelijä kehottaa komissiota ja neuvostoa aloittamaan viipymättä neuvottelut parlamentin kanssa toimielinten välisestä sopimuksesta, jotta voidaan luoda objektiivinen ja näyttöön perustuva seurantamekanismi, joka on kirjattu säädökseen ja jonka puitteissa kolme toimielintä sitoutuvat avoimeen ja säännölliseen prosessiin, jonka tavoitteena on suojella ja edistää kaikkia unionin arvoja.

Esittelijä korostaa, että oikeusvaltiomekanismin yleisen rakenteen on oltava sellainen, että unioni voi toteuttaa vaikuttavia toimia, jos keskeiset arvot ovat uhattuina. Kertomuksella olisi valmisteltava SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisten menettelyjen laajentamista tai käynnistämistä, jos on havaittu oikeusvaltioperiaatteen vakavia loukkauksia. SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaiset menettelyt ovat toistaiseksi osoittautuneet tehottomiksi, koska tiettyjen oikeuksien tilapäistä epäämistä varten tarvitaan yksimielisyys. Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa on keskusteltava vaihtoehdoista perussopimusten muuttamiseksi, jotta varmistetaan, etteivät äänestysvaatimukset estä unionin yhteisten arvojen puolustamista, ja vahvistetaan Euroopan unionin tuomioistuimen roolia unionin arvojen suojelussa ja edistetään unionin välineistön tehostamista.

Yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä annettua asetusta on sovellettu 1. tammikuuta 2021 alkaen, ja sen osalta komission olisi vahvistettava selkeät yhteydet vuotuisen oikeusvaltiokertomuksen ja tällä alalla vastaisuudessa käynnistettävien toimien välillä. Tätä tarkoitusta varten esittelijä kehottaa pohtimaan oikeusvaltioperiaatetta koskevasta ehdollisuusmekanismista annetun asetuksen soveltamisesta 25. maaliskuuta 2021 annettua parlamentin päätöslauselmaa, jossa kehotetaan sisällyttämään oikeusvaltiokertomukseen erillisenä osana analyysi oikeusvaltion periaatteiden rikkomisesta tietyssä jäsenvaltiossa, jos rikkominen saattaa vaikuttaa unionin talousarvioon. Tällaisen perusteellisen analyysin on tarkoitus antaa aineistoa ja kimmoke ehdollisuusmekanismille, jolla on oltava selkeä yhteys oikeusvaltiokertomukseen, vaikka onkin erillinen väline.

27.5.2021

TALOUSARVION VALVONTAVALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

komission oikeusvaltiokertomuksesta 2020
(2021/2025(INI))

Valmistelija: Isabel García Muñoz

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 57 artikla)

EHDOTUKSET

Talousarvion valvontavaliokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. korostaa, että unionin taloudellisia etuja on suojeltava noudattaen unionin perussopimukseen sisältyviä yleisiä periaatteita, erityisesti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan arvoja, sekä moitteettoman varainhoidon periaatetta, joka on vahvistettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 317 artiklassa ja unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä 18. heinäkuuta 2018 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU, Euratom) 2018/1046 ("varainhoitoasetus");
2. korostaa, että oikeusvaltioperiaate on moitteettoman varainhoidon periaatteen noudattamisen ja unionin taloudellisten etujen suojelemisen keskeinen ennakoedellytys, joka voidaan varmistaa vain, jos viranomaiset toimivat lain mukaisesti, jos tutkinta- ja syyttäväviranomaiset vievät petos-, verovilppi-, lahjonta- ja eturistiriitatapaukset ja muut lainrikkomukset tehokkaasti oikeuteen, jos kansalliset tuomioistuimet ovat riippumattomia ja Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksiä noudatetaan ja jos julkisyhteisöjä valvovat vapaat, riippumattomat ja moniarvoiset tiedotusvälineet; korostaa kuitenkin, että edellä mainittujen elinten on oltava toimintakykyisiä paitsi oikeudellisesti myös käytännössä;
3. toistaa varoituksensa siitä, että unionilla on edessään ennennäkemätön ja alati kärjistyvä perusarvokriisi, joka pitkällä aikavälillä uhkaa sen selviytymistä demokraattisena rauhanhankkeena; on erittäin huolissaan uusista, jalansijaa saavista itsevaltaisista ja epäliberaaleista suuntauksista useissa jäsenvaltioissa; muistuttaa, että unionilla on tähän mennessä ollut rakenteellisesti heikot valmiudet torjua oikeusvaltioperiaatteen rikkomisia; on huolissaan siitä mahdollisesti kasvavasta riskistä, että jotkin jäsenvaltiot väärinkäyttävät unionin talousarviota keinona heikentää oikeusvaltiota; pitää

valitettavana neuvoston kyvyttömyyttä edistyä merkittävästi unionin arvojen noudattamisen valvonnassa SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisissa meneillään olevissa menettelyissä; panee huolestuneena merkille unionin tämän alan välineistön hajanaisen luonteen ja kehottaa yhdenmukaistamaan sitä ja huolehtimaan sen täytäntöönpanon asianmukaisesta valvonnasta;

4. korostaa, että vuotuinen oikeusvaltiokertomus on yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi annetusta asetuksesta (EU, Euratom) 2020/2092 erillinen väline ja että niillä on eri tarkoitus: vuotuinen oikeusvaltiokertomus on luonteeltaan ennaltaehkäisevä ja informatiivinen ja sen tarkoituksena on antaa laajempi yleiskuva oikeusvaltioperiaatteen tilanteesta ja mahdollisista rikkomisista kaikissa jäsenvaltioissa, kun taas asetus (EU, Euratom) 2020/2092 on ehdollisuusmekanismi, jonka tarkoituksena on määrätä seuraamuksia oikeusvaltioperiaatteen rikkomisista tai sellaisen rikkomisen riskistä, joka vaikuttaa riittävän suoraan unionin taloudellisiin etuihin; korostaa, että on tärkeää erottaa toisistaan niiden oikeusperustat;
5. toteaa, että komission olisi käytettävä vuotuista oikeusvaltiokertomusta tärkeänä lisätiedon lähteenä, kun se valmistelee tapauksia, joissa sovelletaan asetusta, mikä edellyttää tapauskohtaista arviointia asetuksen 6 artiklassa vahvistetulla tavalla; kehottaa komissiota vahvistamaan vuosikertomusten ja asetuksen välistä synergiaa; korostaa, että vuosikertomusten analyysien ja päätelmien olisi edistettävä ehdollisuusjärjestelmää suoraan, jotta voidaan tunnistaa asetuksen rikkomistapauksia ja puuttua niihin;
6. korostaa komission oikeusvaltiokertomuksen merkitystä eurooppalaisen oikeusvaltiomekanismin ilmentymänä ja toteaa, että mekanismi on suunniteltu vuosittain käytäväksi vuoropuhelu- ja tarkastelukierrokseksi, jolla edistetään tämän periaatteen noudattamista ja estetään siihen liittyvien ongelmien syntyminen tai syveneminen jäsenvaltioissa; pitää myönteisenä, että sen pilareihin on sisällytetty oikeuslaitos, korruptiontorjunnan kehys ja muut hallitusjärjestelmän osien keskinäiset valvontajärjestelmät, sillä ne ovat erityisen tärkeitä EU:n talousarvion suojaamista koskevan seurannan kannalta; toteaa, että oikeusvaltiokertomus on yksi tärkeimmistä oikeusvaltioperiaatteen mahdollisten rikkomistapauksien tutkimiseen käytettävistä välineistä, mutta ei ainoa sellainen; kehottaa komissiota varmistamaan yksinkertaistetun arviointiprosessin jäsenvaltioissa, jotka osallistuvat vastaaviin mekanismeihin, kuten yhteistyö- ja seurantamekanismeihin;
7. toteaa, että ensimmäisessä oikeusvaltiokertomuksessa enimmäkseen kuvataan jäsenvaltioiden tilannetta; katsoo, että vuosikertomuksessa ei vedetä oikeusvaltion tilaa jäsenvaltioissa ja yleensä unionissa koskevia johtopäätöksiä, jotka ovat jatkotoimien määrittämisen kannalta olennaisia ennakoedellytyksiä; korostaa, että kertomuksilla olisi oltava ennaltaehkäisevämpi rooli ja niissä olisi mentävä seuranta pidemmälle, jotta ne olisivat tulevaisuudessa analyttisempiä; kehottaa komissiota esittämään maakohtaisia arviointeja ja suosituksia ehkäiseviksi ja korjaaviksi toimiksi sekä nimeämään sellaisia välineitä, jotka mahdollisesti soveltuvat komission käyttöön tapauksissa, joissa suosituksia ei noudateta; korostaa, että näihin suosituksiin olisi tarvittaessa sisällytettävä täytäntöönpanomääräajat;
8. pitää myönteisenä sitä, että kaikkia jäsenvaltioita valvotaan samojen indikaattoreiden ja samojen menetelmien mukaisesti; arvostaa sitä, että komissio esittää huomautuksia ja havaintoja kaikista jäsenvaltioista; pitää kuitenkin valitettavana, että kertomuksessa ei

tässä muodossa eritellä havaittujen oikeusvaltioon liittyvien ongelmien vakavuutta eikä määritellä sitä, ovatko ne luonteeltaan järjestelmätasoisia vai yksittäisiä rikkomisia; kehottaa komissiota tekemään tulevissa kertomuksissa tämän eron, jotta estetään se, että kertomusta käytetään väärin keinona vähätellä joissakin jäsenvaltioissa käynnissä olevia oikeusvaltion tilaa heikentäviä prosesseja; kehottaa komissiota päivittämään menetelmiään tätä vastaavasti ja tiedottamaan parlamentille asiasta ilman aiheetonta viivytystä;

9. pyytää komissiota antamaan tulevissa kertomuksissaan tietoa siitä, miten jäsenvaltiot noudattavat oikeusvaltioperiaatetta ja suojaavat tehokkaasti unionin taloudellisia etuja niin EU:n talousarvion tulojen kuin menojenkin osalta ja ottamaan huomioon unionin talousarvioon kohdistuvat ylimääräiset covid-19:n aiheuttamat riskit ja siihen liittyvät jäsenvaltioiden saatavilla olevat elpymis- ja palautumistukivälineen mukaiset varat sekä painottamaan tapauksia, joissa oikeusvaltioperiaatteen rikkomiset tietyssä jäsenvaltiossa voisivat vaikuttaa tai uhata vakavasti vaikuttaa unionin taloudellisiin etuihin riittävän suoraan ja jotka voisivat näin toimia perustana oikeusvaltioperiaatteen ehdollisuusmekanismin käynnistämiseksi; kehottaa komissiota toteuttamaan jatkotoimia aiempien havaintojensa perusteella ja samalla korostamaan erityisesti oikeusvaltioperiaatteen rikkomisen järjestelmätason tai toistuvia malleja ja valvomaan suositustensa täytäntöönpanoa;
10. muistuttaa, että komission on otettava huomioon merkitykselliset tiedot, jotka ovat peräisin asiaankuuluvista lähteistä ja tunnustetuista instituutioista, joihin viitataan asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 johdanto-osan 16 kappaleessa, erityisesti Euroopan tilintarkastustuomioistuimesta, EU:n oikeusalan tulostaulusta, Euroopan petostorjuntavirastosta (OLAF) ja Euroopan syyttäjänvirastosta (EPPO); kehottaa jäsenvaltioita osallistumaan menettelyyn aloitteellisesti sekä käymään merkityksellistä vuoropuhelua ja tekemään merkityksellistä yhteistyötä komission kanssa oikeusvaltion tilan parantamiseksi kussakin jäsenvaltiossa ja yleisesti EU:ssa;
11. on tyytyväinen siihen, että kansalaisyhteiskuntaa kuultiin laatimisprosessissa; korostaa, että kansalaisyhteiskunnan toimijat voivat antaa arvokkaan panoksen maakohtaisten tilanteiden arvioinnissa ja esittää kriittisemmän näkemyksen kuin asianomainen hallitus; panee kuitenkin merkille, että kuulemisprosessia voitaisiin parantaa muun muassa siten, että suoritetaan seuranta kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa niiden omien kantojen osalta, että määrääjat kantojen esittämistä varten ovat riittävän pitkät ja että tarkistetaan kantojen esittämisen tarkoitettua ”yhden koon” kyselylomakkeen muotoa; kannustaa komissiota hankkimaan kansalaisyhteiskunnalta lisää näkemyksiä siitä, miten kuulemisprosessia voidaan optimoida tulevia kertomuksia varten;
12. pitää myönteisenä, että kertomuksen neljästä pilarista yhdessä käsitellään jäsenvaltioissa käytössä olevia korruptiontorjunnan kehyksiä; toteaa kuitenkin, että niiden arviointi on edelleen pääasiassa kuvailevaa; kehottaa komissiota arvioimaan kansallisten korruptiontorjuntaa koskevan lainsäädännön, toimintapolitiikkojen ja strategioiden lisäksi niiden vaikuttavuutta, esittämään parhaita käytäntöjä, yksilöimään korruptiolle erityisen alttiit alat ja esittämään maakohtaisia suosituksia parannuksista sekä käyttämään tätä tietoa unionin korruptiontorjunnan kehyksen päivittämiseen ja tehostamiseen; kehottaa komissiota käyttämään tässä prosessissa lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) tietoja ja arviointeja;

13. korostaa, että korruptiontorjunnan kehysten olisi katettava sellaiset osa-alueet kuin eettiset säännöt, tiedotustoimet, varallisuudesta ilmoittamista koskevat säännöt, jääviys ja eturistiriidat, julkiset hankinnat, sisäiset valvontamekanismit, lobbausta koskevat säännöt ja pyöröovi-ilmiö; korostaa myös, että kansallisiin strategioihin olisi sisällytettävä välineitä, joilla ehkäistään ja havaitaan petos- ja korruptioriskejä ja lopetetaan tällaiset käytännöt seuraamuksia määräämällä, sekä mekanismeja, joilla kyseisistä käytännöistä saatavat hyödyt voidaan periä takaisin;
14. kehottaa komissiota sisällyttämään tuleviin kertomuksiin tapauksen mukaan arvion EU:n toimielinten suoriutumuksesta kertomuksessa käsitellyillä aloilla ja erityisesti sen korruptiontorjunnan kehysten osalta, jotta voidaan näyttää hyvää esimerkkiä;
15. korostaa, että avoimuus, julkisen tiedon saatavuus, tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus, tutkiva journalismi, toimittajien suojele strategisilta häirintätarkoituksessa nostetuilta kanteilta (SLAPP), väärinkäytösten paljastajien suojele ja yleinen integriteettikulttuuri julkisessa elämässä ovat keskeisiä tekijöitä, joiden avulla korruptiota voidaan tunnistaa ja ehkäistä;
16. varoittaa, että korruptiorikosten tutkintaa ja syytteenpanoa koskevien tietojen arviointia ja vertailua vaikeuttaa se, ettei kaikista jäsenvaltioista ole saatavilla yhdenmukaisia, ajantasaisia ja konsolidoituja tilastoja ja että EU:n ohjelmien edunsaajia koskevassa tiedonkeruussa on haasteita; kehottaa siksi komissiota tukemaan ja edistämään tällaisten rikosten määritelmien yhdenmukaistamista koko unionissa sekä hyödyntämään paremmin nykyisiä datajoukkoja ja menetelmiä uusien kehittämiseksi, jotta voidaan saada vertailutietoja korruptiotapausten käsittelystä kaikkialta EU:sta;
17. tähdentää, että on tärkeää tukea ja vahvistaa yhteistyötä korruption torjumisessa EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden, OLAFin ja EPPOn välillä; katsoo, että korruption torjunta edellyttää paitsi vahvoja valtuuksia myös suurempia määrärahoja, lisää resursseja ja kaikenlaista muuta tarvittavaa tukea edellä mainituille toimielimille ja elimille; muistuttaa, että EU:n talousarviosta avustuksia saavia jäsenvaltioita olisi kannustettava liittymään EPPOon;
18. pitää myönteisenä sitä, että tarkistetulla OLAF-asetuksella edistetään OLAFin suositusten jatkotoimien aktiivisempaa toteuttamista jäsenvaltioissa ja parannetaan OLAFin kertomusten hyväksyttävyyttä kansallisissa oikeudenkäynneissä ja hallinnollisissa menettelyissä; muistuttaa, että tarkistetulla OLAF-asetuksella myös parannetaan OLAFin mahdollisuuksia suorittaa omia tutkimuksiaan erityisesti tiukentamalla sääntöjä, jotka koskevat jäsenvaltioiden petostentorjunnan koordinoituvuuksia sekä OLAFin ja kansainvälisten toimivaltaisten viranomaisten välillä ennen tutkimusta, sen aikana tai sen jälkeen tehtävää yhteistyötä;
19. katsoo, että tilanne joissakin jäsenvaltioissa on oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen osalta erittäin huolestuttava ja uhkaa vaikuttaa vakavasti unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon, joten siihen on kiinnitettävä kiireellisesti huomiota; muistuttaa, että asetuksessa (EU, Euratom) 2020/2092 määritelty yleinen ehdollisuusjärjestelmä on ollut voimassa 1. tammikuuta 2021 lähtien eikä siitä ole annettu minkäänlaista ohjeistusta tai oikeudellisia tulkintoja; toistaa komissiolle esittämänsä kehotuksen täyttää tämän asetuksen mukaiset velvoitteensa 1. kesäkuuta 2021 mennessä ja toimittaa parlamentille asianmukaisia tietoja, sillä muussa tapauksessa parlamentin on

katsottava komission laiminlyöneen velvollisuutensa ja ryhdyttävä sen jälkeen SEUT-sopimuksen 265 artiklan mukaisiin toimiin;

20. pitää valitettavana, että komissio ei vielä ole käyttänyt tätä välinettä, vaikka kertomuksessa on yksilöity useita sellaisia oikeusvaltioperiaatteen rikkomisia, joilla on vaikutusta talousarvion moitteettomaan varainhoitoon; kehottaa jälleen komissiota toteuttamaan edellä mainitun asetuksen mukaisia välittömiä toimia sen olemassa olevien tutkintavälineiden hyödyntämiseksi täysimääräisesti ja viipymättä, jotta voidaan puuttua jäsenvaltioiden oikeusvaltioperiaatteen puutteisiin, jotka voisivat vaikuttaa tai uhata vakavasti vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon riittävän suoraan; korostaa parlamentin roolia ja toimivaltaa, erityisesti oikeutta saada asianmukaisesti tietoa komissiolta, oikeusvaltioperiaatetta koskeviin välineisiin liittyvissä menettelyissä; muistuttaa, että on olennaisen tärkeää turvata lopullisten varojen saajien ja edunsaajien oikeudet edut asianmukaisesti, kun oikeusvaltioperiaatteen rikkomistapauksissa hyväksytään toimenpiteitä;
21. kehottaa parlamenttia perustamaan asetukseen (EU, Euratom) 2020/2092 liittyvien tapahtumien tiivistä seurantaa varten parlamentin työryhmän, joka koostuu asian käsittelystä vastaavien valiokuntien jäsenistä;
22. kehottaa luomaan parlamentille systemisen ja rakenteellisen mekanismin, jolla se voi esittää komissiolle havaintonsa oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa ilmenevistä puutteista ja sen rikkomisista jäsenvaltioissa; kehottaa, että parlamentti ehdottaa komissiolle tällaista mekanismeja mahdollisimman pian.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	26.5.2021
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 24 -: 5 0: 1
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Matteo Adinolfi, Olivier Chastel, Caterina Chinnici, Lefteris Christoforou, Corina Crețu, Ryszard Czarnecki, José Manuel Fernandes, Luke Ming Flanagan, Daniel Freund, Isabel García Muñoz, Monika Hohlmeier, Pierre Karleskind, Joachim Kuhs, Claudiu Manda, Younous Omarjee, Tsvetelina Penkova, Markus Pieper, Sabrina Pignedoli, Michèle Rivasi, Petri Sarvamaa, Vincenzo Sofo, Michal Wiezik, Angelika Winzig, Lara Wolters, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Joachim Stanisław Brudziński, Katalin Cseh, Mikuláš Peksa, Ramona Strugariu, Lucia Vuolo

**OPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

24	+
NI	Sabrina Pignedoli
PPE	Lefteris Christoforou, José Manuel Fernandes, Monika Hohlmeier, Markus Pieper, Petri Sarvamaa, Michal Wiezik, Angelika Winzig, Tomáš Zdechovský
Renew	Olivier Chastel, Katalin Cseh, Pierre Karleskind, Ramona Strugariu
S&D	Caterina Chinnici, Corina Crețu, Isabel García Muñoz, Claudiu Manda, Tsvetelina Penkova, Lara Wolters
The Left	Luke Ming Flanagan, Younous Omarjee
Verts/ALE	Daniel Freund, Mikuláš Peksa, Michèle Rivasi

5	-
ECR	Joachim Stanisław Brudziński, Ryszard Czarnecki, Vincenzo Sofo
ID	Matteo Adinolfi, Lucia Vuolo

1	0
ID	Joachim Kuhs

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

28.5.2021

OIKEUDELLISTEN ASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

komission oikeusvaltiokertomuksesta 2020
(2021/2025(INI))

Valmistelija (*): Ilhan Kyuchyuk

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 57 artikla

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Oikeudellisten asioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. ottaa huomioon, että unionin perustana olevat yhteiset keskeiset arvot ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklaan kirjatut ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, ja että unioni ja jäsenvaltiot ovat niistä yhteisesti vastuussa sanotun kuitenkaan rajoittamatta SEU-sopimuksen 4 ja 5 artiklan soveltamista; palauttaa mieliin, että oikeusvaltion peruseriaatteita ovat laillisuus, vallanjako, yhdenvertaisuus lain edessä, oikeusvarmuus, toimeenpanovallan mielivaltaisen käytön kieltäminen, riippumattomien ja puolueettomien tuomioistuinten olemassaolo tehokkaan oikeussuojan varmistamiseksi sekä tuomioistuinvalvonta; korostaa, että näiden periaatteiden noudattaminen ja täytäntöönpano on olennaista kaikissa jäsenvaltioissa, sillä se vahvistaa kansalaisten luottamusta julkisiin instituutioihin;
2. korostaa lisäksi, että oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen on tärkeää sisämarkkinoiden toiminnan kannalta, sillä se vahvistaa luottamusta oikeusjärjestelmään ja on yhteydessä unionin taloudellisten etujen suojaamiseen;
3. suhtautuu myönteisesti komission vuoden 2020 oikeusvaltiokertomukseen ja siihen, että siinä korostetaan oikeuslaitoksen merkitystä, sekä sen maakohtaisiin lukuihin;
4. korostaa kertomuksen tavoin, että vaikuttavat oikeuslaitokset, jotka toimivat sekä muodollisesti että sisällöllisesti riippumattomasti ja tehokkaasti, ovat välttämättömiä oikeusvaltioperiaatteen ylläpitämiselle ja etenkin sille, että voidaan taata tehokas oikeussuoja ja oikeudenmukaiset oikeudenkäynnit kansalaisille ja yrityksille kaikilla oikeudenalajoilla; korostaa erityisesti, että vallanjoon periaatteen mukaisesti

oikeuslaitoksen on voitava hoitaa tehtäviään täysin itsenäisesti ilman minkään muun toimielimen tai elimen, myös poliittisten elinten, väliintuloa; korostaa lisäksi, että tuomareiden riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistaminen edellyttää, että vahvistetaan yksiselitteiset säännöt, jotka koskevat oikeusviranomaisten kokoonpanoa, nimitysmenettelyä, palvelusaikaa sekä hylkäämis- ja erottamisperusteita ennen niitä koskevien päätösten tekemistä;

5. panee merkille, että oikeuslaitoksen riippumattomuus on edelleen vakava huolenaihe joissakin jäsenvaltioissa; toteaa, että Unkari ja Puola nostivat maaliskuussa 2021 kumoamiskanteen yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi annetusta asetuksesta (EU, Euratom) 2020/2092³³, jolla pyritään puuttumaan unionin taloudellisiin etuihin vaikuttaviin oikeusvaltioperiaatteen rikkomuksiin; korostaa tässä yhteydessä, että asetus (EU, Euratom) 2020/2092 on tullut voimaan, sitä on sovellettu sellaisenaan 1. tammikuuta 2021 alkaen ja se on kaikilta osiltaan velvoittava kaikkien maksusitoumus- ja maksumäärärahojen osalta kaikissa jäsenvaltioissa, että se kattaa etenkin Next Generation EU -välineen varojen maksamisen ja että sen soveltaminen EU:n toimielimissä ei edellytä ohjeiden antamista tai oikeudellista tulkintaa;
6. pitää oikeusvaltioperiaatteen säännöllistä uudelleentarkastelua erittäin tärkeänä ja antaa tunnustusta komission pyrkimyksistä kannustaa rakenneuudistuksiin ja tarjota jäsenvaltioille tukea ja ohjeita rakennerahastovarojen käytössä kertomuksen kattamilla aloilla; katsoo, että kertomus on keskeinen seurantaväline mutta selkeät suositukset havaituista haasteista ja vaadittavista jatkotoimista ovat kuitenkin välttämättömiä; kehottaa komissiota käyttämään tarvittaessa tehokkaasti rikkomusmenettelyjä, jotta voidaan estää oikeusvaltioperiaatteen heikentäminen kansallisissa oikeuslaitoksissa, ja kehottaa neuvostoa käynnistämään uudelleen kaikki vireillä olevat SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaiset menettelyt, myös kuulemiset, joissa käsitellään uusia kehityssuuntia, ja tiedottamaan niistä parlamentille;
7. kehottaa komissiota myös tukemaan ja vahvistamaan jäsenvaltioiden välistä oikeusvaltioon liittyvää yhteistyötä ja ottamaan mallia Euroopan neuvoston Venetsian komission suosituksista, jotka koskevat oikeusvaltion tilan parantamista unionissa;
8. panee tyytyväisenä merkille, että kertomukseen sisältyy jäsenvaltioita koskevia erillisiä lukuja, joilla pyritään parantamaan yhteistä menetelmää kaikkien jäsenvaltioiden osalta; kehottaa komissiota kuitenkin vertailemaan merkityksellisellä, yksinkertaisella ja selkeällä tavalla eri kansallisia oikeuslaitoksia tuodakseen esiin, missä olisi mahdollista soveltaa parhaita käytäntöjä vertailukelpoisiin järjestelmiin ja miten voitaisiin puuttua puolueettomasti samankaltaisiin puutteisiin, koska se auttaisi jäsenvaltioita parantamaan oikeuslaitostensa tehokkuutta; suosittelee, että komissio ehdottaisi kunkin maakohtaisen suosituksen yhteydessä mahdollisesti sovellettavia välineitä, ja korostaa, että kuulemisten on oltava objektiivisia, tosiasioihin perustuvia ja avoimia ja että jäsenvaltioiden on tehtävä niiden osalta yhteistyötä vilpittömässä mielessä ja SEU-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti;

---

³³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2092, annettu 16. joulukuuta 2020, yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi (EUVL L 433I, s. 1).

9. panee merkille, että kertomuksessa käsitellään perustellusti oikeudellisten menettelyjen tarvittavaa digitalisointia ja tuomareiden koulutusta; muistuttaa, että jäsenvaltioiden välillä on edelleen merkittäviä eroja oikeusalan ammatteihin liittyvän koulutuksen osallistumisasteessa; pitää tällaista koulutusta tärkeänä unionin oikeuden asianmukaisen täytäntöönpanon ja soveltamisen kannalta ja kehottaa siksi komissiota analysoimaan ja arvioimaan erilaisia kansallisia strategioita tässä suhteessa; muistuttaa, että ihmisen on edelleen voitava tarkastaa, arvioida ja valvoa tekoälyn, robotiikan ja niihin liittyvän teknologian pohjalta tehtyjä päätöksiä ja puuttua niihin mielekkäällä tavalla, sillä muutoin tällaiset päätökset saattavat heikentää kansalaisten yhdenvertaista kohtelua tai oikeutta oikeussuojan saatavuuteen muiden oikeuksien ohella; muistuttaa, että oikeusviranomaiset soveltavat Euroopan unionin perusoikeuskirjaa ainoastaan pannaessaan täytäntöön unionin oikeutta mutta yhteisen oikeusvaltiokulttuurin edistämiseksi on tärkeää, että perusoikeuskirjassa vahvistetut oikeudet otetaan aina huomioon siviilioikeudellisissa ja hallinnollisissa menettelyissä; kehottaa komissiota siksi harkitsemaan myös perusoikeuskirjaan keskittyviä koulutusmoduuleja tuomareille ja oikeusalan toimijoille; pitää valitettavana, ettei kertomuksessa mainita asianajajien koulutusta; pitää valitettavana, ettei kertomus kata perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettuja oikeuksia, kuten oikeutta antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään ja oikeutta oikeusapuun; kehottaa komissiota ulottamaan seuraavan kertomuksensa kattamaan nämä alat;
10. kehottaa komissiota arvioimaan kertomuksen laajentamista siten, että se kattaisi kaikki oikeusvaltion osa-alueet, myös yhdenvertaisuuden lain edessä, seuraamalla perusoikeuksien ja erityisesti vähemmistöjen oikeuksien suojelua, sukupuolten välisiä ja kulttuurisia eroja, oikeussuojan saatavuutta sekä syrjinnän ja vihapuheen torjumiseksi käyttöön otettuja välineitä; pyytää komissiota lisäksi arvioimaan kertomuksen laajentamista siten, että se kattaisi oikeuslaitoksen digitalisoinnin ja oikeusvaltioperiaatteen vakavat loukkaukset, jotka vaikuttavat tai uhkaavat vakavasti vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon riittävän suoraan;
11. muistuttaa, että oikeusvaltioperiaatetta on noudatettava aina, myös kriisiaikoina, ja että covid-19-pandemian torjunnan yhteydessä toteutettavissa toimenpiteissä on varmistettava oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen; korostaa, että useissa jäsenvaltioissa covid-19-pandemian johdosta toteutetut toimenpiteet ovat lisänneet tietojen ja viestintäteknisten välineiden käyttöä, jotta voidaan helpottaa tuomioistuinten viestintää asianajajien ja muiden osapuolten kanssa, mikä on lisännyt avoimuutta ja mahdollistanut tuomioistuimen päätösten sähköisen saatavuuden; panee merkille, että demokratia, oikeussuojan saatavuus ja toimivat instituutiot ovat kukoistavan yhteiskunnan kulmakiviä, varsinkin poikkeusoloissa, ja että tuomioistuinlaitosten ja oikeuslaitoksen on kyettävä vastustamaan toimia ja toimenpiteitä, joilla pyritään heikentämään ja murentamaan oikeusvaltiota; kehottaa komissiota arvioimaan oikeudenkäytön digitalisoinnin vaikutusta kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin kansalaisiin eli niihin, joilla ei ole valmiuksia tai tarvittavia taitoja päästä digitaaliseen oikeusjärjestelmään; kehottaa komissiota lisäksi tarkastelemaan edelleen, sovelletaanko covid-19-kriisiin liittyviin hätätoimenpiteisiin tuomioistuinvalvontaa, jolla varmistetaan, että ne ovat perusteltuja, ajallisesti rajattuja, tarpeellisia, oikeasuhteisia ja sosiaalisesti oikeudenmukaisia ja että tuomioistuinten sulkeminen ei vaikuta suhteettomasti oikeussuojakeinojen saatavuuteen.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	27.5.2021
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 19 -: 3 0: 3
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Pascal Arimont, Manon Aubry, Gunnar Beck, Geoffroy Didier, Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Ibán García Del Blanco, Jean-Paul Garraud, Esteban González Pons, Mislav Kolakušić, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Stéphane Séjourné, Raffaele Stancanelli, Adrián Vázquez Lázara, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Lara Wolters, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Patrick Breyer, Evelyne Gebhardt, Andrzej Halicki, Heidi Hautala, Ilhan Kyuchyuk, Angelika Niebler, Emil Radev, Luisa Regimenti, Yana Toom, Kosma Złotowski

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

19	+
PPE	Pascal Arimont, Geoffroy Didier, Esteban González Pons, Jiří Pospíšil, Emil Radev, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
Renew	Pascal Durand, Ilhan Kyuchyuk, Stéphane Séjourné, Adrián Vázquez Lázara
S&D	Ibán García Del Blanco, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Tiemo Wölken, Lara Wolters
The Left	Manon Aubry
Verts/ALE	Patrick Breyer, Heidi Hautala

3	-
ID	Gunnar Beck, Jean-Paul Garraud, Gilles Lebreton

3	0
ECR	Angel Dzhambazki, Raffaele Stancanelli
NI	Mislav Kolakušić

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

25.5.2021

PERUSSOPIMUS-, TYÖJÄRJESTYS- JA TOIMIELINASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

komission oikeusvaltiokertomuksesta 2020
(2021/2025(INI))

Valmistelija: Giuliano Pisapia

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. on tyytyväinen komission kaikkien aikojen ensimmäiseen oikeusvaltiokertomukseen, joka on myönteinen lisäys EU:n keinovalikoimaan oikeusvaltioon liittyvien ongelmien seuraamiseksi, ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi jäsenvaltioissa; katsoo, että vaikka parannuksia tarvitaan vielä, tämä vuosikertomusjärjestelmä vahvistaa komission työtä ja mahdollistaa parhaiden käytäntöjen vaihdon jäsenvaltioiden välillä; korostaa, että olemassa olevia välineitä on vahvistettava ja yhdenmukaistettava ja on kehitettävä tehokas yleinen mekanismi, jolla varmistetaan keskinäistä luottamusta ja luottamusta EU:hun tukevien, perussopimuksissa vahvistettujen periaatteiden ja arvojen toteutuminen kaikkialla unionissa;

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan mukaiset menettelyt

2. muistuttaa, että komission oikeusvaltiokertomus oli sitoumus, jonka puheenjohtaja Von Der Leyen antoi poliittisissa suuntaviivoissaan komissiolle 2019–2024, ja että siinä ehdotettiin käsiteltäväksi myös Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU-sopimus) 7 artiklan mukaisen menettelyn puutteellista soveltamista oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien vakavien loukkausten torjumiseksi jäsenvaltioissa; pitää valitettavana, että tämä johtuu siitä, ettei neuvosto ole onnistunut käynnistämään kyseistä menettelyä, jonka käynnistämistä komissio pyysi vuonna 2017 ja parlamentti vuonna 2018;
3. toteaa huolestuneena, että SEU-sopimuksen 7 artiklan soveltamatta jättäminen, joka johtuu myös siitä, että seurausmekanismi edellyttää yksimielisyyttä, mahdollistaa jatkuvan poikkeamisen SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistetuista arvoista ja heikentää yhtä keskeisimmistä keinoista oikeusvaltioperiaatteen noudattamista tukevassa unionin välineistössä; pitää valitettavana, ettei joulukuun 2019 jälkeen ole suunniteltu pidettäväksi yhtäkään SEU-sopimuksen 7 artiklan nojalla toteutettavaa kuulemistä; kehottaa siksi neuvostoa jatkamaan näitä kuulemisia mahdollisimman pian

ja määrittämään, onko olemassa selvä vaara siitä, että asianomaiset jäsenvaltiot loukkaavat vakavasti SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuja arvoja; korostaa, että määräenemmistö riittää määrittämään, onko olemassa selvä vaara siitä, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti näitä arvoja, ja kehottaa neuvoston puheenjohtajavaltiota ryhtymään asianmukaisiin toimiin SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisten menettelyjen viemiseksi eteenpäin;

4. muistuttaa parlamentin roolista unionin arvojen noudattamisen valvonnassa SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisesti; toistaa vaatimuksensa, jonka mukaan parlamentin olisi voitava esittää perusteltu ehdotuksensa neuvostolle, osallistua kuulemisiin, erityisesti kun parlamentti on käynnistänyt menettelyn, sekä saada viipymättä täydelliset tiedot kaikissa menettelyn vaiheissa;
5. katsoo, että SEU-sopimuksen 7 artiklan vaikuttavuutta on tarpeen tarkastella kiireellisesti, ja kehottaa komissiota sisällyttämään myöhempään oikeusvaltiokertomuksiin sen täytäntöönpanon arvioinnin;

Demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskeva EU:n järjestelmä

6. korostaa, että kertomus on ensiaskel vastattaessa parlamentin 25. lokakuuta 2016 antamaan päätöslauselmaan demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta³⁴; katsoo kuitenkin, ettei kertomus kata kaikkia unionin arvoja, kuten demokratiaa ja perusoikeuksia, ja sitä olisi laajennettava ja hienosäädettävä; toteaa jälleen pitävänsä tarpeellisenä yhtä yhtenäistä demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia koskevaa seurantajärjestelmää, jota parlamentti on ehdottanut³⁵, ja kehottaa jälleen neuvostoa ja komissiota aloittamaan keskustelut tällaisen mekanismin perustamisesta toimielinten välisellä sopimuksella;

Kertomuksen menetelmä, sen kattama ala ja tavoitteet

Kertomuksen kattama ala

7. on tyytyväinen kertomuksessa käytettyyn menetelmään, jossa keskitytään useaan osa-alueeseen: oikeuslaitoksen riippumattomuuteen, korruptiontorjunnan kehukseen, tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen ja hallitusjärjestelmän osien keskinäiseen valvontajärjestelmään; korostaa, että oikeudellinen riippumattomuus on vastavuoroisen luottamuksen ja oikeudellisen yhteistyön rakentamisen perusta ja että sillä on keskeinen rooli EU:n arvojen ja oikeusjärjestyksen suojelemisessa, erityisesti koska kansalliset tuomarit ovat unionin oikeuden tuomareita ja heillä on sen tulkintaan ja soveltamiseen liittyviä velvollisuuksia, ja panee huolestuneena merkille ja tuomitsee jyrkästi toimittajiin kohdistuvien uhkausten määrän lisääntymisen EU:ssa sekä sen, että useiden jäsenvaltioiden sijoitus kansainvälisissä lehdistönvapautta koskevissa luokituksissa on huonontunut, mikä korostaa tiedotusvälineiden moniarvoisuuteen kohdistuvia riskejä;
8. kehottaa komissiota laajentamaan kertomuksen kattamaa alaa ja sisällyttämään seuraaviin kertomuksiin arvion siitä, miten oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin taataan jäsenvaltioissa, kiinnittäen erityistä huomiota puolustautumisoikeuteen, rikosten uhrien suojeeluun, rankaisemattomuuden torjumiseen, syyttäjä- ja vastaajapuolten

³⁴ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2016)0409.

³⁵ Euroopan parlamentin päätöslauselma 7. lokakuuta 2020 demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta (hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0251).

väliseen yhdenvertaisuuteen sekä tuomioistuinmenettelyjen keston; kehottaa komissiota sisällyttämään seuraaviin oikeusvaltiokertomuksiinsa arvioinnin vankilaoiloista, oikeuskäsittelyjen ruuhkautumisesta ja oikeudenkäyntien keskimääräisestä kestosta jäsenvaltiossa; korostaa, että siviili-, rikos- ja hallinto-oikeudellisten menettelyjen hitaus muodostaa merkittävän uhan erityisesti oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiselle, kuten Euroopan neuvoston ministerikomitea on jo todennut;

9. pitää myönteisenä sitä, että kertomuksessa arvioidaan oikeusvaltion tilaa kaikissa jäsenvaltioissa; kehottaa komissiota erottamaan tulevissa kertomuksissa selkeästi toisistaan yksittäiset puutteet ja SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen arvojen järjestelmälliset loukkaukset, jotta ehkäistään riskiä siitä, että kertomusta käytettäisiin väärin keinona vähätellä joissakin jäsenvaltioissa käynnissä olevia itsevaltaisia prosesseja;

Kertomuksen tavoitteet

10. korostaa kuitenkin, että kertomusta olisi pidettävä valmistelevana välineenä käytännön toimille, joilla puututaan oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa ilmeneviin puutteisiin jäsenvaltioissa; katsoo siksi, että kertomuksella olisi mentävä seurantaa pitemmälle ja sen olisi sisällettävä maakohtaisia suosituksia ehkäiseviksi ja korjaaviksi toimiksi, jotka asianomaisten jäsenvaltioiden on hyväksyttävä, selkeä kuvaus täytäntöönpanon valvontaa koskevista toimista ja käytännön ehdotuksia loukkausten käsittelemiseksi siinä tapauksessa, että suosituksia ei noudateta; pyytää komissiota myös yksilöimään kertomuksessa selkeästi ne oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa ilmenevät puutteet, joilla on vaikutusta unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon ja joiden perusteella voidaan käynnistää oikeusvaltioperiaatteeseen perustuva ehdollisuusmekanismi;

Kertomuksen menetelmät

11. panee merkille, että vuotuisten oikeusvaltiokertomusten tavoitteena on taata korkeatasoiset oikeusvaltionormit, jotka perustuvat objektiivisuuteen, puolueettomuuteen ja keskinäiseen kunnioitukseen; kehottaa komissiota sen vuoksi investoimaan välineisiin, joilla kootaan ja analysoidaan tietoja, varmistamaan, että käytössä on laaja kirjo asiaa koskevia tietolähteitä, ja takaamaan menetelmien avoimuuden, jotta tulokset voidaan perustella vielä paremmin tulevissa kertomuksissa; kehottaa komissiota esimerkiksi sisällyttämään tietoja siitä, miten jäsenvaltiot noudattavat unionin tuomioistuimen tuomioita, ja hälyttämään vakavista tapauksista, joissa niitä on jätetty noudattamatta;
12. pitää valitettavana, että alustavat maakohtaiset luvut lähetettiin vain kunkin luvun aiheena olevan jäsenvaltion hallitukselle, jolloin kansallisten parlamenttien jäsenet saattoivat esittää kantansa vasta sen jälkeen, kun lopullinen kertomus oli julkaistu; korostaa, että on tärkeää kuulla kattavasti kaikkia demokraattisia puolueita, kun arvioidaan maakohtaista tilannetta, koska tilanteen vähemmän kriittinen arviointi on luonnollisesti hallitusten edun mukaista; kehottaa komissiota antamaan alustavat maakohtaiset luvut kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin hallituksille;
13. on tyytyväinen siihen, että valmisteluprosessissa kuultiin kansalaisyhteiskuntaa, joka voi antaa arvokkaan panoksen ja esittää kriittisemmän näkemyksen kuin asianomainen

hallitus; toteaa kuitenkin, että kuulemisia voidaan parantaa huolehtimalla muun muassa siitä, että määräajat kantojen esittämistä varten ovat riittävän pitkät, ja harkitsemalla uudelleen ratkaisua, jossa kantojen esittämiseen tarkoitettu kyselylomake on kaikille sama; kannustaa komissiota pyytämään seuraavaa kertomusta varten kansalaisyhteiskunnalta enemmän näkemyksiä siitä, miten kuulemisprosessi ja esitettyjä kantoja koskevat jatkotoimet voitaisiin optimoida;

Oikeusvaltioperiaatteen noudattamista tukevan unionin välineistön parantaminen

14. kehottaa komissiota torjumaan EU:n arvojen loukkauksia hyödyntämällä kaikkia käytössään olevia välineitä, kuten rikkomusmenettelyjä, nopeutetut menettelyt mukaan luettuina, toimia, joilla varmistetaan unionin tuomioistuimen tuomioiden noudattaminen, ja tuomioistuimelle esitettäviä välimiehakemuksia; pitää myönteisenä oikeusvaltioperiaatetta koskevan uuden ehdollisuusmekanismin voimaantuloa 1. tammikuuta 2021 ja muistuttaa, että se on kaikilta osiltaan velvoittava suhteessa kaikkiin kaikissa jäsenvaltiossa maksettaviin maksusitoumus- ja maksumäärärahoihin sekä EU:n toimielimiin, Next Generation EU -väline mukaan luettuna; pitää valitettavana, että komissio ei vielä ole käyttänyt tätä välinettä, vaikka kertomuksessa on yksilöity useita sellaisia oikeusvaltioperiaatteen rikkomisia, joilla on vaikutusta talousarvion moitteettomaan varainhoitoon; pyytää komissiota panemaan sen viipymättä täytäntöön kaikilta osin ja ennakoivasti kaikissa EU:n rahastoissa ja ohjelmissa;
15. kehottaa komissiota arvioimaan oikeusvaltioperiaatetta koskevien kriteerien vaikuttavuutta kaikissa EU:n toimintapolitiikoissa ja vahvistamaan edelleen oikeusvaltioperiaatteen noudattamista tukevaa välineistöä; korostaa, että eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelma ja strategia perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi täydentävät komission oikeusvaltiokertomusta ja auttavat osaltaan suojelemaan ja edistämään EU:n arvoja; kehottaa tässä yhteydessä arvioimaan, onko perusoikeuskirjan syrjimättömyyslausekkeen soveltamisala riittävän laaja, jotta oikeusvaltioperiaatteen noudattamista voidaan valvoa jäsenvaltioissa ja koko unionissa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklan kanssa johdonmukaisella tavalla, ja mitä lisätoimia EU:n toimielimet voivat toteuttaa varmistaakseen, että sitä sovelletaan asianmukaisesti;
16. muistuttaa, että unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen on SEU-sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa määrätty oikeudellinen velvoite; korostaa, että liittymisprosessi on saatava nopeasti päätökseen, jotta voidaan varmistaa johdonmukainen kehys ihmisoikeuksien suojelulle kaikkialla Euroopassa ja vahvistaa entisestään perusoikeuksien ja -vapauksien suojelua unionissa; kehottaa komissiota ja neuvostoa varmistamaan, että tämä velvollisuus täytetään täysin avoimesti mahdollisimman pian, jotta voidaan lisätä kansalaisten suojelua ja unionin toimielinten vastuuta niiden toimista tai laiminlyönneistä perusoikeuksien alalla;

Covid-19-pandemian vaikutukset

17. korostaa, että covid-19-pandemia on saanut kansalliset viranomaiset toteuttamaan ennennäkemättömiä toimenpiteitä ja sillä on ollut haitallinen vaikutus perusoikeuksiin sekä perustuslailliseen hallitusjärjestelmän osien keskinäiseen valvontajärjestelmään; katsoo ehdottomasti, että kaikkien EU:n kansalaisten oikeuksia ja vapauksia rajoittavien toimenpiteiden olisi rajoitettava tiukasti siihen, mikä on välttämätöntä, ja oltava

avoimia, oikeasuhteisia ja väliaikaisia; kehottaa komissiota analysoimaan tarkemmin covid-19-pandemian johdosta toteutettuja toimenpiteitä vuoden 2021 kertomuksessaan;

18. pitää myönteisenä sen tarkastelua, miten oikeusjärjestelmä selviytyy poikkeusoloissa, ja korostaa, että tehokas oikeusjärjestelmä on olennaisen tärkeä oikeusvaltioperiaatteen ylläpitämiseksi; muistuttaa, että oikeussuojan saatavuus ja kansallisten tuomioistuinten tehokkuus kärsivät pandemian yhteydessä, kun kansallisia tuomioistuimia suljettiin osittain; kehottaa komissiota sisällyttämään kertomukseen jäsenvaltioille annettavan suosituksen siitä, että on vähennettävä pandemian kielteisiä vaikutuksia kansallisiin tuomioistuimiin ja varmistettava, että noudatetaan yhtä oikeusvaltioperiaatteen perustekijää eli oikeusjärjestelmän tehokkuutta;

Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi

19. pitää valitettavana, että unionilla on edelleen rakenteellisesti heikot valmiudet puuttua demokratian, perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen rikkomuksiin ja niiden taantumiseen jäsenvaltioissa; katsoo, että komissiolle olisi viime kädessä annettava vankka ja kattava välineistö EU:n arvojen rikkomisen estämiseksi ja että Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa on hyvä tilaisuus käsitellä näitä kysymyksiä ja kehittää vaihtoehtoisia ratkaisuja;
20. pitää siksi myönteisenä, että yhteisessä julistuksessa Euroopan tulevaisuutta käsittelevästä konferenssista todetaan selkeästi, että "eurooppalaiset oikeudet ja arvot, mukaan lukien oikeusvaltioperiaate" ovat yksi tulevan konferenssin aiheista³⁶; kehottaa konferenssia keskustelemaan perin pohjin EU:n nykyisten välineiden tehokkuudesta SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen periaatteiden rikkomisen seurannassa, ehkäisemisessä ja käsittelyssä, pohtimaan asiaa perin pohjin ja esittämään konkreettisia ehdotuksia EU:n välineistön vahvistamiseksi; suosittelee, että konferenssi keskustele tässä yhteydessä myös tarpeesta helpottaa SEU-sopimuksen 7 artiklan soveltamisen menettelyjä ja käsittelee erityisesti seuraamusten soveltamista koskevia ääniosuusvaatimuksia.

---

³⁶ Euroopan tulevaisuutta käsittelevästä konferenssista 10. maaliskuuta 2021 annettu yhteinen julistus ”Yhdessä kansalaisten kanssa demokratian hyväksi – Selviytymiskykyisemmän Euroopan rakentaminen”.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	25.5.2021
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 21 -: 5 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Gerolf Annemans, Gabriele Bischoff, Damian Boeselager, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Gwendoline Delbos-Corfield, Pascal Durand, Daniel Freund, Charles Goerens, Sandro Gozi, Laura Huhtasaari, Giuliano Pisapia, Paulo Rangel, Antonio Maria Rinaldi, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Sven Simon, Antonio Tajani, Mihai Tudose, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Jorge Buxadé Villalba, Othmar Karas, Maite Pagazaurtundúa

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

21	+
NI	Fabio Massimo Castaldo
PPE	Othmar Karas, Paulo Rangel, Sven Simon, Antonio Tajani, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Renew	Pascal Durand, Charles Goerens, Sandro Gozi, Maite Pagazaurtundúa
S&D	Gabriele Bischoff, Włodzimierz Cimoszewicz, Giuliano Pisapia, Domènec Ruiz Devesa, Pedro Silva Pereira, Mihai Tudose
The Left	Helmut Scholz
Verts/ALE	Damian Boeselager, Gwendoline Delbos Corfield, Daniel Freund

5	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Jacek Saryusz-Wolski
ID	Gerolf Annemans, Laura Huhtasaari, Antonio Maria Rinaldi

0	0

Symbolien selitys:

+: puolesta

–: vastaan

0: tyhjää

27.5.2021

VETOOMUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

komission oikeusvaltiokertomuksesta 2020 – COM(2020)0580

(2021/2025(INI))

Valmistelija: Margrete Auken

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Vetoamusvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. korostaa vetoamusvaliokunnan vastuuta yksilöidä mahdollisia oikeusvaltioperiaatteen loukkauksia ja tuoda esiin huolestuminen niistä, kun otetaan huomioon oikeusvaltioperiaatteen loukkauksista omassa maassaan ja tällaisten loukkausten vaikutuksista heidän elämäänsä huolestuneilta kansalaisilta saatujen vetoamusten suuri määrä; korostaa, että oikeusvaltioperiaatteen puutteellinen täytäntöönpano vaarantaa unionin tavoitteiden asianmukaisen ja oikea-aikaisen saavuttamisen eri politiikanaloilla; katsoo ehdottomasti, että perusoikeudet voidaan taata tehokkaasti vain, jos oikeusvaltioperiaatetta noudatetaan, ja että unionin kansalaisten oikeuksien täysimääräinen suojelu voidaan varmistaa kaikkialla unionissa vain, jos kaikki jäsenvaltiot noudattavat kaikkia oikeusvaltion perusperiaatteita; katsoo, että yhdessä jäsenvaltiossa esiintyvät puutteet vaikuttavat muihin jäsenvaltioihin ja koko unioniin, ja korostaa tässä yhteydessä unionin toimielinten vastuuta siinä, kuinka jäsenvaltiot soveltavat oikeusvaltioperiaatetta;
2. kehottaa komissiota esittämään tulevissa kertomuksissaan arvion havaittujen puutteiden ja rikkomusten vaikutuksesta unionin varojen jakamiseen ehdollisuusmekanismin puitteissa; painottaa oikeusvaltion toteuttamiseen liittyvien välineiden ratkaisevaa roolia pyrittäessä panemaan vaikuttavalla tavalla täytäntöön Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklaan kirjatut arvot; kehottaa siksi komissiota takaamaan, että kertomuksen havainnot pannaan tehokkaasti täytäntöön konkreettisissa politiikkatoimissa; kehottaa komissiota lisäämään kansalaisjärjestöjen osuuden ja julkisten kuulemisten tulosten näkyvyyttä laatiessaan tulevia kertomuksiaan;
3. korostaa, että oikeusvaltioperiaatteeseen kuuluvat sellaiset periaatteet kuin laillisuusperiaate, joka merkitsee läpinäkyvää, vastuuvellollista, demokraattista ja moniarvoista lainsäädäntöprosessia, oikeusvarmuus, toimeenpanovallan käyttäjien

mielivaltaisuuden kieltä, riippumattomien ja puolueettomien tuomioistuinten takaama tehokas oikeussuoja, tehokas tuomioistuinvalvonta, joka kattaa myös perusoikeuksien kunnioittamisen valvonnan, sekä vallanjako ja yhdenvertaisuus lain edessä;

4. panee merkille, että komission oikeusvaltiokertomus 2020 ei parlamentin toistuvista pyynnöistä huolimatta kata tärkeitä demokratian ja perusoikeuksien aloja, joita olisi pidettävä valvonnan kannalta yhtä tärkeinä, mukaan lukien vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, myös kansallisten ja kielellisten vähemmistöjen oikeudet; korostaa tarvetta parantaa unionin perusoikeuskirjan soveltamista, sillä kansalaisten odotukset ylittävät perusoikeuskirjan todellisen soveltamisalan; kehottaa komissiota varmistamaan, että sen seuraavassa kertomuksessa kaikkia SEU-sopimuksen 2 artiklaan kirjattuja unionin perusarvoja käsitellään tasapuolisesti; katsoo, että komission on otettava tähän vuotuisen menettelyyn avoimesti mukaan mahdollisimman monia sidosryhmiä ja kuultava niitä kiinnittäen erityistä huomiota oikeusalan toimijoihin ja ulkopuolisten järjestöjen perusoikeusasiantuntijoihin voidakseen lisätä moniarvoisuutta ja taata täyden uskottavuuden ja annettava myös selkeitä ohjeita mahdollisten havaittujen puutteiden johdosta toteutettavista jatkotoimista;
5. panee merkille, että kansalaisilta on saatu paljon vetoamuksia, jotka koskevat vähemmistöihin, etenkin hlbtqi-henkilöihin, kohdistuvaa syrjintää; tuomitsee jyrkästi sen monissa näistä vetoamuksista esiin tuodun seikan, että joissakin jäsenvaltioissa viranomaiset ja vaaleilla valitut viranhaltijat ovat syyllistyneet hlbtqi-henkilöihin kohdistuvaan systeemiseen syrjintään ja vihapuheeseen kannustamiseen; pitää tässä mielessä myönteisenä komission sitoumusta esittää vuoden 2021 loppuun mennessä aloite viharikosten ja vihapuheen, myös silloin kun ne kohdistuvat hlbtqi-henkilöihin, sisällyttämisestä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 83 artiklan 1 kohdassa vahvistettuun unionin rikosten luetteloon;
6. painottaa, että unionin oikeusvaltionormit kuuluvat maailman tiukimpiin mutta sillä on edelleen rakenteellisesti heikot valmiudet puuttua oikeusvaltioperiaatteen rikkomuksiin; arvostelee neuvostoa siitä, että se ei ole saanut aikaan edistymistä soveltamalla käynnissä olevissa menettelyissä SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisia seuraamuksia; kehottaa komissiota parantamaan kattavaa oikeusvaltiomenetelmäänsä vahvistamalla vaikuttavammat, avoimemmat ja selkeämmät säännöt, joilla varmistetaan oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen puolueettomasti kaikissa jäsenvaltioissa ottaen huomioon kaikkien unionin kansalaisten huolenaiheet; korostaa, että oikeusvaltioperiaatteen loukkauksiin puuttumiseksi on joka tapauksessa hyödynnettävä täysimääräisesti ja tehokkaasti kaikkia unionin tasolla käytettävissä olevia välineitä, kuten rikkomusmenettelyjä, ehdollisuusjärjestelmää koskevassa asetuksessa vahvistettuja menettelyjä, oikeusvaltioperiaatetta koskevaa toimintakehystä ja SEU-sopimuksen 7 artiklaa; korostaa kansalaisten suuria odotuksia, joita on ilmaistu vetoamuksissa, joissa vaaditaan asianmukaisia ja nopeita unionin tason toimia tällaisten rikkomusten lopettamiseksi; painottaa, että useammin tehtävät tiedonhankintamatkat auttaisivat ymmärtämään paremmin tällaisia loukkauksia, puuttumaan niihin ja toteuttamaan niiden johdosta jatkotoimia;
7. kehottaa komissiota käyttämään vaikuttavammin ja oikea-aikaisemmin toimivaltaansa viedä jäsenvaltio Euroopan unionin tuomioistuimeen ja pyytää tuomioistuinta määräämään välitoimia, jotta voidaan estää oikeusvaltiolle aiheutuvan vakavan ja korjaamattoman vahingon paheneminen;

8. ottaa huomioon oikeusvaltiokertomuksen täytäntöönpanon ja komission tästä asiasta esittämät kommentit ja kehottaa lopettamaan Romaniaa ja Bulgariaa koskevan yhteistyö- ja seurantamekanismin;
9. pitää valitettavana, että joissakin jäsenvaltioissa hyväksytyt uudistukset ovat vakavasti vaarantaneet oikeusjärjestelmän riippumattomuuden ja lisänneet toimeenpano- ja lainsäädäntövallan vaikutusta sen toimintaan, minkä vuoksi komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyjä ja tuonut esiin huolestumistaan SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisten menettelyjen yhteydessä;
10. panee merkille, että parlamentin vetoisuusvaliokunta on saanut yli 10 vuoden ajan vetouksia, joissa hyvin monet muut kuin saksalaiset vanhemmat kertovat Saksan lastensuojeluviraston (Jugendamt) heitä kohtaan harjoittamasta järjestelmällisestä syrjinnästä ja mielivaltaisista toimista lapsiin liittyvissä rajatylittävissä perhekiistoissa, muun muassa vanhempainvastuun ja lapsen huoltajuuden yhteydessä; katsoo, että syrjivät käytännöt olisi katsottava oikeusvaltioperiaatteen loukkauksiksi; kehottaa komissiota toimimaan aktiivisesti pyrittäessä varmistamaan koko unionissa oikeudenmukaiset, johdonmukaiset ja syrjimättömät käytännöt vanhempien osalta rajatylittävien huoltajuustapausten käsittelyssä;
11. tuomitsee poliittiset hyökkäykset ja mediakampanjat, joita on eräissä jäsenvaltioissa kohdistettu sellaisia tuomareita ja syyttäjiä vastaan, jotka ovat julkisesti tuominneet oikeuslaitoksen riippumattomuutta uhkaavat uudistukset; korostaa, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin vahvisti äskettäisessä päätöksessään³⁷, että sananvapaus koskee syyttäjiä ja tuomareita, joten heillä on oikeus osallistua julkiseen keskusteluun korruption torjuntaan ja oikeuslaitokseen vaikuttavista lainsäädäntöuudistuksista ja yleisemminkin oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskevista kysymyksistä;
12. pitää riippumattomien ja puolueettomien oikeusjärjestelmien varmistamista ratkaisevan tärkeänä, sillä ne ovat keskeinen osatekijä asianmukaisessa korruption torjunnassa, unionin taloudellisten etujen suojaamisessa siten, että varmistetaan unionin varojen asianmukainen käyttö, ja lisättäessä kansalaisten luottamusta oikeuslaitokseen;
13. kehottaa komissiota edelleen arvioimaan tarkasti ja puolueettomasti, kunnioitetaanko kaikissa jäsenvaltioissa lehdistönvapautta; korostaa, että covid-19-pandemia on tehnyt selväksi, että on tärkeää vahvistaa riippumatonta journalismia, väärinkäytösten paljastajien suojelua ja moniarvoisen tiedon saatavuutta, sillä ne ovat keskeisiä oikeusvaltion ja demokraattisen vastuuvollisuuden mahdollistajia, joiden avulla kansalaisille voidaan tarjota faktatarkistettua tietoa ja edistää näin disinformaation torjuntaa; pitää valitettavana, että useissa jäsenvaltioissa toimittajiin, erityisesti naistoimittajiin, on kohdistunut yhä enemmän fyysisiä uhkia ja verkkohäirintää, mikä on usein johtanut kansalaisten tiedonsaantioikeuden vaarantavaan itsesensuuriin; arvostelee SLAPP-kanteiden (strateginen häirintätarkoituksessa nostettu kanne) käyttöä toimittajia vastaan ja toteaa, että niiden tarkoituksena on rajoittaa arvostelua esittäneen vastaajan sananvapautta, pelotella häntä ja hiljentää hänet aiheuttamalla hänelle oikeudellisesta puolustuksesta aiheutuvia kustannuksia, kunnes hän luopuu arvostelusta; kehottaa komissiota tehostamaan toimiaan sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot noudattavat veloitteitaan taata toimittajille suotuisa toimintaympäristö sekä suojella heidän

---

³⁷ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 5. toukokuuta 2020, *Kövesi v. Romania*, valitus nro 3594/19, ECLI:CE:ECHR:2020:0505JUD000359419.

turvallisuuttaan ja edistää ennakoivasti tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta;

14. pitää valitettavana, että erinäisissä jäsenvaltioissa hallitukset ovat covid-19-pandemian aikana salanneet julkisia hankintoja koskevia tietoja, mikä on lisännyt viranomaisten korruption riskiä ja kansalaisten epäluottamusta; kehottaa näitä jäsenvaltioita kumoamaan nämä väärinkäytökset ja varmistamaan täyden avoimuuden suhteessa toimittajiin ja kansalaisiin;
15. panee huolestuneena merkille, että komission covid-19-rokotteita valmistavien yritysten kanssa tekemissä sopimuksissa on lausekkeita, joita ei ole vielä julkistettu;
16. korostaa, että Euroopan unionin tuomioistuin vahvisti äskettäin, että kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden on voitava toimia ilman valtion perusteetonta puuttumista siihen, ja toteaa, että yhdistymisvapaus on yksi demokraattisen ja moniarvoisen yhteiskunnan peruspilareista; on erittäin huolissaan siitä, että joihinkin muuttoliikkeen sekä naisten ja hlbtq-henkilöiden oikeuksien alalla toimiviin kansalaisjärjestöihin kohdistuu parjaukskampanjoita ja niitä vastaan nostetaan SLAPP-kanteita ja että niiden toimintamahdollisuuksia rajoitetaan ankarasti; kehottaa komissiota vauhdittamaan SLAPP-kanteita käsittelevän asiantuntijaryhmän nykyistä työtä Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman mukaisesti ja varmistamaan, että näitä kysymyksiä käsitellään myös mahdollisissa tulevissa lainsäädäntöehdotuksissa; muistuttaa, että kansalaisyhteiskunta on toimivan demokratian kannalta olennaisen tärkeä ja että kansalaisyhteiskunnan toimintatilan kaventuminen edistää demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien loukkauksia; toteaa jälleen, että unionin toimielinten olisi käytävä avointa ja säännöllistä vuoropuhelua etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa; korostaa, että julkisten hankintojen hyvän hallintotavan varmistamiseksi on toteutettava vahvempia suojatoimenpiteitä ja että kansalaisjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen toiminta on myös ratkaisevan tärkeää tämän alan väärinkäytösten torjunnassa;
17. korostaa tarvetta lisätä unionin kansalaisten ja asukkaiden tietoisuutta kansallisella ja unionin tasolla käytävissä olevista keinoista ja menettelyistä, joilla voidaan valvoa päättäjien toimia ja saattaa heidät vastuuseen, turvata oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen ja raportoida sen rikkomisesta; muistuttaa, että Euroopan parlamentille esitettävät vetoamukset ovat yksi näistä keinoista; korostaa, että oikeussuoja ja muutoksenhakekeinot oikeusvaltioperiaatteen rikkomisen uhreiksi joutuneille ovat olennainen osatekijä rakennettaessa luottamusta instituutioihin ja jäsenvaltioiden on taattava ne; kehottaa komissiota tässä yhteydessä antamaan asiasta vastaaville viranomaisille konkreettisia suosituksia korvausten maksamiseksi henkilöille, joiden perusoikeuksia on loukattu;
18. kehottaa omaksumaan korruption torjuntaan kokonaisvaltaisen lähestymistavan, joka perustuu ennaltaehkäiseviin ja hillitseviin toimiin, kuten korruptionvastaisiin oikeudellisiin kehyksiin, mahdollisimman korkeisiin avoimuutta ja lahjomattomuutta koskeviin vaatimuksiin kaikilla yhteiskunnan aloilla ja riippumattomiin ja puolueettomiin oikeusjärjestelmiin, jotka panevat korruptionvastaista lainsäädäntöä tehokkaasti täytäntöön, sekä vaikuttaviin, oikeasuhteisiin ja varoittaviin seuraamuksiin, korruptiosta saatujen tuottojen tehokas takaisinperintä mukaan luettuna;
19. korostaa, että kansalaisjärjestöt olisi velvoitettava julkistamaan rahoituslähteensä, jotta

voidaan estää ulkomainen sekaantuminen jäsenvaltioiden suvereniteettiin ja demokratiaan sekä puuttuminen unionin demokraattisten toimielinten toimintaan; korostaa, että avoimuusperiaatteen ja unionin kansalaisten tiedonsaantioikeuden kunnioittamiseksi kaikki unionin elimet olisi velvoitettava julkistamaan ja julkaisemaan luettelo kaikista rahoittamistaan kansalaisjärjestöistä ja rahoituksen määristä;

20. pitää valitettavana, että yhteistyö- ja seurantamekanismin soveltaminen estää edelleen joitakin unionin kansalaisia hyötymästä täysimääräisesti vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueesta;
21. korostaa, että unionin kansalaisille ja asukkaille olisi taattava asianmukaiset oikeusvaltionormit heidän käyttäessään oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen unionissa; painottaa, että kausi- ja rajatyöntekijöille on taattava täysimääräisesti sosiaalinen suojelu ja terveydenhoito sekä tehokas oikeussuojan saatavuus heidän harjoittaessaan ammatillista toimintaansa toisessa jäsenvaltiossa;
22. korostaa, että unionin ja sen jäsenvaltioiden valmiudet pitää yllä oikeusvaltioperiaatetta määrittävät unionin kansainvälisen imagon ja sen oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien edistämistä unionin ulkopuolella koskevien toimien uskottavuuden; varoittaa riskistä, että unionin ulkopuoliset maat puuttuvat kaikkiin demokraattisiin prosesseihin unionin tasolla muun muassa kansainvälisten korruptiojärjestelmien kautta, mikä vaarantaa oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen unionissa; tähdentää, että unionin ulkopuolella asuvia unionin kansalaisia on kohdeltava oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti heidän ollessaan vuorovaikutuksessa kotijäsenvaltionsa viranomaisten sekä unionin viranomaisten kanssa.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	27.5.2021
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 24 -: 7 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Andris Ameriks, Marc Angel, Margrete Auken, Jordan Bardella, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Emmanouil Fragkos, Mario Furore, Gianna Gancia, Ibán García Del Blanco, Alexis Georgoulis, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Ulrike Müller, Emil Radev, Sira Rego, Frédérique Ries, Monica Semedo, Yana Toom, Loránt Vincze, Stefania Zambelli, Tatjana Ždanoka, Kosma Złotowski
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Pina Picierno, Domènec Ruiz Devesa, Rainer Wieland

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

24	+
EPP	Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Dolors Montserrat, Emil Radev, Loránt Vincze, Rainer Wieland
S&D	Andris Ameriks, Marc Angel, Ibán García Del Blanco, Cristina Maestre Martín De Almagro, Pina Picierno, Domènec Ruiz Devesa
Renew	Ulrike Müller, Frédérique Ries, Monica Semedo, Yana Toom
NI	Mario Furore
The Left	Alexis Georgoulis, Sira Rego
Verts/ALE	Margrete Auken, Eleonora Evi, Tatjana Ždanoka

7	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Emmanouil Fragkos, Kosma Zlotowski
ID	Jordan Bardella, Markus Buchheit, Gianna Gancia, Stefania Zambelli

0	0
-	-

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	3.6.2021
Lopullisen äänestyksen tulos	+ : 49 - : 10 0 : 4
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Magdalena Adamowicz, Konstantinos Arvanitis, Malik Azmani, Katarina Barley, Fernando Barrena Arza, Pietro Bartolo, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Clare Daly, Anna Júlia Donáth, Lena Düpont, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Peter Kofod, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Lukas Mandl, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Paulo Rangel, Diana Riba i Giner, Ralf Seekatz, Michal Šimečka, Birgit Sippel, Sara Skytvedal, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Dragoş Tudorache, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Jadwiga Wiśniewska, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Damian Boeselager, Nathalie Loiseau, Karlo Ressler, Rob Rooker, Domènec Ruiz Devesa

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIESTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

49	+
NI	Laura Ferrara, Martin Sonneborn
PPE	Magdalena Adamowicz, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Ralf Seekatz, Sara Skytvedal, Tomas Tobé, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Javier Zarzalejos
Renew	Malik Azmani, Anna Júlia Donáth, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Nathalie Loiseau, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Dragoş Tudorache
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Caterina Chinnici, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Domènec Ruiz Devesa, Birgit Sippel, Bettina Vollath
The Left	Konstantinos Arvanitis, Pernando Barrena Arza, Clare Daly, Cornelia Ernst
Verts/ALE	Damian Boeselager, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

10	-
ECR	Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki, Rob Rooken, Jadwiga Wiśniewska
ID	Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
NI	Milan Uhrík

4	0
ECR	Assita Kanko
ID	Peter Kofod
PPE	Nadine Morano
S&D	Maria Grapini

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää